Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

היינט 8 זייטען

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 55 | Łódź, Czwartek, 5 marca 1931 r. | ניינטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, ט"ז אדר תרצ"א | № 55

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אלס פראטעסט געגען מאקדאנאלד'ס בריף

האבען די אראבער פערשארפט זייער באיקאט-אקציע געגען יודען

ירושלים, 4 (ספ. טעל.) די פוילישע טעלע־גראפען־אגענטור מעלדעט אויס ירושלים, אז די אויפרעגונג צווישען די פאלעסטינער אראבער צוליב דעם בריף פון פרעמיער מאקדאנאלד צו פראפ־ ווייצמאן, וואקסט כסדר. אויף דער געכטיגער זי־צונג פון אראבישען עקזעקוטיוו איז אדורכגעפיהרט געווארען א גענויע דיסקוסיע איבער מאקדאנאלדס בריף. ס'איז אנגענומען געווארען א בעשלוס, וועל־כער שטעלט פעסט, אז ס'קען נישט זיין קיין רייד וועגען א פערשטענדיגונג מיט די ציוניסטען און מען דארף פערשארפען די באיקאט־אקציע. א צוויי־טע רעזאלוציע פאדערט אויף די אראבער צו אונ־טערשטיצען די אייגענע פראדוקציע און צו א סאלידארער אקציע געגען דעם אימפארט פון אויסלאנד.

דערשטיקט און דערטרונקען א יודישען יונגערמאן

בענדין, 4 (יט"א טעלעפאניש). אין טייך איז געפונען געווארען דער קערפער פון 19־יעה־ריגען משה אהרן עדיגער, וועלכער איז דערשטיקט און דערטרונקען געווארען. די פאליציי־אויספאר־שונג האט פעסטגעשטעלט, אז דא איז אויסגעפיהרט געווארען א פארטייאישער פסק. די אויספיהרער זענען געווען 4 קאמוניסטען: בנימין גייפעלד, שמואל זילבערבערג, בנימין זאלצבערג און נח לאנ־דאו. זיי זענען אלע ארעסטירט.

ערשטער אנטיסעמיטישער סקאנדאל אין „אדריא"

יודישער זשורנאליסט ווערט בעליידיגט און רעאגירט מיט א הילכיגען פאטש

ווארשא, 4 (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט). אין נייעם קאפע „אדריא" איז היינט געקומען צום ערשטען אנטיסעמיטישען סקאנדאל, אויף די טרעפ, וואס פיהרט פון קאפע צום דאנ־סינג זענען ארויפגעגאנגען א דאמע מיט 2 יודישע יונגעלייט, צווישען זיי א יודישער זשורנאליסט, א פאלאק, וואס איז געזעסען נעבען א טישעל האט זיך אנגערופען:

— אומעטום זענען זיי די כאלאטשאזשעס.

— מיינט איהר דאס מיך, האט געפרעגט דער זשורנאליסט.

— אייך אויך, איז געווען דער ענטפער.

דער זשורנאליסט האט דעריבער רעאגירט מיט א שטארקען פאטש, ס'איז ענטשטאנען א גרויסער טומעל און א געשלעג, וועלכער איז ליקווידירט געווארען דורך דער פאליציי.

מאשין=מצות

ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע ווי אויך מצה=מעהל, אייער=פערפעל און סוכארקעס לויט קארלסבאדער סיסטעם

מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזער גוט-בע־קאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראל בעוואוסטער צוקערביע

ב. וויינבערג

38 פיעטריקאווער 38 :-: טעל 143-82 :-:

Dr. med. J. M. BARCINSKI

רענטגען=אינסטיטוט

הייל-בעהאנדלונג פון בייזע געשווילעכצען (ראק) רענטגען- און פאטאגראפיעס-דורכלייכטונגען אויפ'ן ארט און אין די וואוינונגען פון די קראנקע.

אויפנאהמס-שעה'ן פון 5–8 אווענד.

.11 ליסטאפאד 20, טעל. 214-50

געזעלשאפט „אוונט - קורסן" אפטיילונג לאדזש

שבת, דעם 7-טען ה. ח. 10 א זייגער פריה קומט פאר אין זאל פילהארמאניע נארוטאוויטשא 20

א פארלעזונג פון ח' זרובבל

— אויף דאס טעמא: —

„פאספילד, ווייס-בוך און מאקדאנאלד'ס פירוש"

בילעטען פון 75 גר. ביז 1.50 זל. צו בעקומען אין בראכאוו-ביב־ליאטעק זאכאדניע 63, אין לאקאל פון דער געזעלשאפט בזשעזשינער 5, און אין טאג פון דער פארלעזונג ביי דער קאסע.

1541

וואהל=קאמיטעט

פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע צו די קהלה=וואהלען

פאדערט אויף אלע פערזאנען, וועלכע האבען געזאמעלט דעקלאראציעס צו די קהלה-וואהלען

אריינצוטראגען היינט איז משך פון טאג

די דעקלאראציעס אין ציוניסטישען ביורא, צעגעלניאנא 4.

אונזער טיפסטען מיטגעפיהל דעם חבר

יונתן קארפעל

צוליב'ן טויט פון זיין פרוי ח'טע

ראכעל

אין קאמף פאר אונזערע אידעאלן זאלסטו א טרייסט געפונען.

לאדזער קאמיטעט פון דער יודישער ארבייטער=פארטיי „פועלי=ציון"

פערוואלטונג פון פראפ. ארב.=פאריין פון פלייש=אינדוסטרי, בזשעזשינער 5

1549

מיר בעטייליגען זיך אין אייער צער ח'

יונתן קארפעל

צוליב'ן טויט פון אייער פרוי ח'טע

ראכעל

אין קאמף פאר'ן פועלי-ציוניזם זאלסטו א טרייסט געפינען.

קעלבער=סעקציע ביים פליישער-ארבייטער-פעראיין

קישקען-ארבייטער אין שטאטישען שכבט-הויז

קישקען-ארבייט אין באלוטער שכבט הויז

ראט פון די פראפעסיאנעלע ארבעטער-פאריינען אין לאדזש.

אכטונג ארבעטסלאזע!

די מיטגלידער פון די פאריינען: פליישער, כעמישע, טראנספארט, פארמירער און צוקערוואארג רעגיסטרירען זיך אויף דער

פסח=אקציע פון דער קהלה

אין לאקאל פון פליישער-ארבעטער-פאריין בזשע־זשינער 5 פון 5–10 אוונט.

די מיטגלידער פון די פאריינען: מעטאל, הויז-ווירטשאפט, באקלייד און האנדלס-אנגעשטעלטע אין לאקאל פון מעטאל-פאריין פעפער גאס 15 פון 1–10 פארמיטאג און פון 6–10 אוונט.

1550 עקזעקוטיווע.

הזכרה.

היינט, דאנערשטאג, דעם 5-טען מערץ 1931 פינקטליך 12.30 בייטאג צום צווייטען יאהרצייט קומט פאר אין דער שוהל פון „אהבת חסד" פילסודסקיעגא 29 (ווסכאדניא) א הזכרה נאך אונזער אונפערגעסליכער מוטער

בת' ח' ראקאווסקי

(געב. גולדין)

צו וועלכער אלע קרובים און פריינד ווערען געבעטען צו קומען.

די פאמיליע.

1544

נ"ע חיים יונה ב"ר אלישע הלוי ז"ל גאלדוסט

געוו. אינדוסטריעלער און הויז-בעזיצער פון פיעטריקאוו

(געבוירען אין דזיאלאשיץ)

איז נאך לאנגע און שווערע ליידען געשטארבען אין עלטער פון 77 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט, דאנערשטאג, ט"ז אדר תרצ"א, 3 א זייגער נאכמיטאג פון טהרה-הויז, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

פרוי, טעכטער, זיהן, שניר'ס, איידעם און אייניקלעך.

בעת דער בודזשעט-דעבאטע אין סענאט

ווערט ארומגערעדט דער שווערער ווירטשאפטליכער קריזיס

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט 10 אַ זייגער אינדערפריה האָבען זיך אָנגעהויבען די בודזשעט-דעבאַטען אין סענאַט. די רעגירונג מיט פּרעמיער סלאַוועק בראש איז אין קאָמפּלעט.

צוערשט רעדט דער פאָרזיצער פון דער בודזשעט-קאָמיסיע סענאַטאָר פּאַפּלאַווסקי (ב. ב.), וועלכער זאָגט, אַז ביי דעם היינטיגען שווערען קריזיס איז די הויפּט-שוועריגקייט נישט דאָס צונויפשטעלען דעם בודזשעט, נאָר דאָס אויספיהרען איהם.

דאַן רעדט דער הויפּט-רעפערענט סענ. שאַרסקי, (ב.ב.), וועלכער זאָגט, אַז די בודזשעט-דעבאַטען קומען פאָר, בעת ס'בושעוועט דער קריזיס. ביי אונז איז צוליב פערשידענע סיבות דער קריזיס נאָך שאַרפער, צום ערשטען מאָל זייט 5 יאָהר ענדעט זיך דער בודזשעט פערענדיין מיט אַ דעפיציט. אָבער מיט אַ פערהעלטענישמעסיג קלענערן, ווי אין אַנדערע מלוכות. מ'דאַרף אָבער נישט זיין פּעסימיסטיש, ווייל ס'זענען פאַראַן אַלע אויסזיכטען אויף פערבעסערונג פון דער לאַגע.

ווייטער האָט גערעדט סענ. טאַרגאָווסקי (ב.ב.), וועלכער האָט געשטיצט דעם בודזשעט.

סענ. מאַכאַליוּווסקי פון דער פּויערים-פּאַרטיי האָט זיך בעקלאָגט, וואָס אין פּוילען ווערען אויסגעאַרבייט צו ווייניג גאַזען.

סענאַטאָרין קלושינסקאַ (פּ.פּ.ס.) האַלט, אַז די גאַנצע בודזשעט-דעבאַטע איז אַ פּוסטער ענין, דער בודזשעט איז נישט רעאַל און די בעפעלקערונג איז בשום אופן נישט בכוח איהם אויסצופיהרען. זי בעריהרט אויך דעם ענין בריסק און פּאַלעמיזירט מיט דער מיינונג פון פּרעמיער, אַז מ'האָט די אַרעסטירטע דאָרט נישט געפּייניגט. די רעדנערין בעריהרט אויך דעם בידגאָשטשער פּראָצעס, וואָס איז איבערגעטראָגען געוואָרען קיין טאָרן, ווי ס'זאָל נישט זיין, מיינט די רעדנערין, ווערט דער ענין אויפגעקלערט ווערען.

ס'רעדט נאָך סענ. גלאַמבינסקי (נ. ד.), וועלכער בעריהרט אויך דעם ענין בריסק.

נאָך די רעדעס פון אינערן-מיניסטער סקלאַדקאָווסקי, אַנ'אוקראַינישען און דייטשען סענאַטאָר ווערט די אַלגעמיינע דעבאַטע איבערן בודזשעט פערענדיגט.

קאַנצלער ברינינג אונטערהאַנדעלט מיט די סאָציאַליסטען

ווענען זייערע שטימען פארן דייטשען בודזשעט

בערלין, 4 (ספּ. טעל.) צוליב דעם, וואָס די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען און נאַציאָנאַל-דייטשען האָבען זיך צוריקגעצויגען פון רייכסטאַג, וואָס האָט אוממעגליך געמאַכט דאָס אָננעהמען פון בודזשעט, האָט דער קאַנצלער ברינינג געמוזט זיך אָנהויבען צו בעמיהען וועגען די שטימען פון די סאָציאַליסטען.

די אָנפיהרונג פון די סאָציאַל-דעמאָקראַטישער פראַקציע האָט אין פּרינציפּ אויסגעדריקט די גרייטקייט צו שטימען פאַר'ן בודזשעט פון דער רייכסווער צוזאַמען מיט די ראַטעס אויף צו בויען די פּאַנצער-שיפען „אַ" און „ב", זי האָט אָבער פערלאַנגט איינצופיהרען אַ שטייער פון 20 פּראָצענט פון טאַנטיעמעס פון די מיטגלידער פון די אויפזיכטס-ראַטען.

אין דער פּאַרטיי איז אָבער פאַראַן אַ קאָלאָסאַלע געגנערשאַפט געגען דער שטעלונג פון דער אָנפיהרונג. אַלס פערמיטלער צווישען קאַנצלער ברינינג און די סאָצ. דעמאָקראַטען טרעט אַרויס דער פּרייסישער פּרעמיער בראַון.

פּראָצעס געגען די 14 מענשעוויקעס

אנגעקלאגטע זענען זיך מודה און עדות בעשטעטיגען די בעשולדיגונג

מאָסקווא, 4 (ספּ. טעל.) אין דער היינטיגער זיצונג פון פּראָצעס געגען די 14 מענשעוויקעס זענען אויסגעהערט געוואָרען אַלס עדות די פיהרער פון דער אינדוסטריע-פּאַרטיי ראַמזין און לאַריטשעוו, וועלכע זענען ווי בעקאַנט אין דעם גרויסען אינדוסטריע פּראָצעס פערמשפּט געוואָרען צום טויט און דאַן איז זיי די שטראָף פערביטען געוואָרען אויף 10 יאָהר תפיסה. ראַמזין האָט געשילדערט די צוזאַמענאַרבייט פון דער אינדוסטריע-פּאַרטיי מיט דעם ביוראָ פון די מענשעוויקעס אין סאָוויעט רוסלאַנד. ער אַליין האָט אין פּאַריז אין בערלין אונטערהאַנדעלט מיט די אויסלענדישע דעלעגאַציע פון די רוסישע סאָציאַל-דעמאָקראַטען, מ'האָט איהם דערביי געגעבען, אַז ער זאָל אונטערשטיצען גראָמאַנס פּאָליטיק, אויך לאַריטשעוו האָט בעשטעטיגט ראַמזינס ערקלערונגען.

מאָסקווא, 4 (ספּ. טעל.) אין פּראָצעס פון די 14 מענשעוויקעס האָט נעכטען געגעבען ערקלערונגען איינער פון די הויפּט אָנגעקלאָגטע גראָמאַן. אַזוי ווי די אַנדערע אָנגעקלאָגטע, האָט ער זיך מודה געווען אין דער שולד און אויסגעדריקט זיין חרטה.

גראָמאַן האָט שטאַרק געלויבט די רוסישע נורמעס ערקלערענדיג, אַז ער איז אויסגעצייכענט בעהאַנדעלט געוואָרען.

ארעסטאנטען זאלען געשיקט ווערען אין די פינסקער בלאטעס

צו גרינדען לאנדווירטשאפטליכע קאלאניעס

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). די טורמע און אַרעסט-הייזער אין פּוילען זענען איבערפול. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, האָט זיך געשטעלט דאָס פּראָבלעם וועגען פונאַנדערבויען דאָס טורמע-וועזען. ס'ווערט איצט דעבאַטירט די פראַגע, אויף וואָס פאַראַ אופן זאָל דאָס טורמע-וועזען אויסגעבויט ווערען, צי זאָלען געבויט ווערען נייע בנינים, אָדער עפּעס אַנ'אַנדער קאָנצעפּציע.

ס'איז אַרויסגערוקט געוואָרען אַ פּראָיעקט צו שאַפען לאַנדווירטשאַפטליכע קאָלאָניעס פאַר אַרעסטאַנטען, לויט דער מיינונג פון די מאַסגעבענדע פאַקטאָרען איז דער געאייגענסטער פּלאַץ דערויף די פּינסקער בלאָטעס. גאָסען געהאָרען די פעלדער. אויך פון דער לאָדזער לעמבערגער קומען אָן נישט קיין גינסטיגע ידיעות. אין עטליכע פּונקטען דראָהט די ווייסל צו פערפליצען. אַזעלכע ידיעות קומען אויך אָן פון ביאַליסטאָקער, ווילנער און קראָקאָווער וואָיעוואָדזטוועס.

דערשאסען א יודישען טרעגער אין ווארשא

אויפ'ן באדען פון פארטייאישע כבוקים

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אויף קראַקאָוולנע 5 איז היינט ענטשטאַנען אַ סכסוך צווישען אַ גרופּע יודישע טרעגערס, פלוצלונג האָט זיך דערהערט אַ שאָס און אויף דער גאַס איז געבליבען ליגען אין אַ קאַלוזשע בלוט דער 28-יעהריגער מאיר באַבאַווסקי. באַבאָווסקי האָט בעקומען 4 קוילען אין דער [illegible]. אין אַ האָפענונגסלאָזען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

ווי ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט איז דער מערדער, דער 36-יעהריגער שלום שפּירא. דער מאָרד איז פאָרגעקומען אויפ'ן פּאַרטייאישען באָדען. שאַפּירא איז אַ פּ.פּ.ס.'אָוויעץ און באַבאָווסקי אַ פראַק.

אין ערווארטונג פון פער-פלייצונגען

די ערשטע סמנים איז גאנצען לאנד

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אין פערלויף פון נעכטיגען און היינטיגען טאָג זענען פון פערשידענע ערטער אין לאַנד אָנגעקומען ידיעות וועגען פערפלייצונגען פון טייכען.

אין קעלצער וואָיעוואָדזטווע האָט דאָס אייז שוין נאָכגעלאָזען. בעטען יענדזשעיעוו זענען פער-

פראפ. ווייצמאן איז אלעקסאנדריא

אלעקסאנדריא 4 (יט"א טעלעגראַפיש) אויפ'ן וועג קיין א"י האָט זיך דאָ אָפּגעשטעלט פּראָפעסאָר ווייצמאַן, וועלכער פאָהרט אין דער בעגלייטונג פון לעדי ערלאַיט (די טאָכטער פון לאָרד מעלטשעט). פּראָפ. ווייצמאַן וועט זיך דאָ אויפהאַלטען עטליכע טעג.

פערברענט געווארען לעבעדי-געהייט

בייקומען א הארץ-שלאג און ארויפגעפאלען אויף דער צוגליהשער פליטע

לעמבערג, 4 (ספּ. טעל.) נעכטען איז דאָ פאָרגעקומען אַ טראַגישער פאַל. די גימנאַזיאַל-לעהרערין הילענאַ ווישניעווסקאַ האָט בית זי איז געווען פאַרנומען ביי דער קיך בעקומען אַ האַרץ-שלאַג און געפאַלען מיטן געזיכט אויף דער ציבערנישער פליטע פון דער קיך.

פון פייער האָבען זיך ביי דער אומגליקליכער אָנגעצונדען די מלבושים און דאַן האָט אָנגעהויבען צו ברענען דאָס לייב. ווען די שכנים זענען אָנגעקומען האָבען זיי שוין געטראָפען אַ פערקויהלטען קערפּער.

ארעסטירט א געוועזענעם דייטשען דעפוטאט

טאָרן, 4. (ספּ. טעל.) ס'איז אַרעסטירט געוואָרען דער געוועזענער דייטשער דעפּוטאַט טאָלינסקי ער ווערט בעשולדיגט, אַז ער האָט אָנטיילגענומען אין דאַנציג אין בעראַטונגען, וועלכע האָבען געצילט געגען דער פּוילישער מלוכה און האָבען פערבינדונגען מיט'ן שטאַהלהעלם.

מאביליזירטע סאוויעטישע וואלד-ארבייטער זיך צובונטעוועט

און ערמארדעט 17 בעאמטע פון ג. פ. א.

ריגא, 4. (ספּ. טעל.) פון מאָסקווע ווערט געמעלדעט, אַז צווישען די אַרבייטער, וועלכע זענען מאָביליזירט געוואָרען צו אַרבייט אין די סיבירישע וועלדער, זענען אויסגעבראָכען בלוטיגע אומרוהען. דער המון האָט געזאָלט דערמאָרדען מיט די הענט 17 בעאמטע פון ג. פּ. או. דאַן איז דער המון אוועק אין דער שטאָט פּאַלאַק, און טערגעצונדען דעם לאָקאַל פון אָרטיגען סאָוויעט און 2 קאָמוניסטען דערמאָרדעט.

אנפראגע צו דער ענגלישער רעגירונג

לאָנדאָן, 4 (יט"א טעלעגראַפיש) אויף דער לעצטער פּאַרלאַמענט-זיצונג האָט דער בעקאַנטער אַנטי-ציוניסט דער קאָנסערוואַטיווער דעפּוטאַט האָוואַרד בורי אָנגעפרעגט מאַקדאָנאַלד צי ער האָט זיך פאַר'ן טערמינטליכען זיין בריף צו פּראָפ. ווייצמאַן פערשטענדיגט מיט דער אַראַבישער עקזעקוטיווע.

מאַקדאָנאַלד האָט געענטפערט, אַז דער בריף איז אַנ'אינטערפּרעטאַציע פון ווייס בוך און ס'איז יסריבער נישט וויכטיג געווען קיין פערשטענדיגונג אויף אויסצוטיילען די פּאָליטיק, וואָס איז שוין פריהער אָנגעקינדיגט געוואָרען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקה.

און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער.

קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוען-קראַנקהייטען.

קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.

-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוועגד. --

פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.

נעמט אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען

זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.

- בעזונדערע וואַרטע-צימער פאַר פרויען -

וויזיט 3 זל.

נעהעכערט דעם שטייער אויף קארטען

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט האָבען געאַרבייט עטליכע קאָמיסיעס פון סיים, די פינאַנץ-קאָמיסיע האָט אָנגענומען דעם רעגירונגס-פאָרשלאַג וועגען העכערען דעם שטייער אויף קאָרטען.

בלוטיג געשלעג צוליב א מיידעל

קאָוועל, 4 (ספּ, טעל.) דאָ איז צוליב אַ מיידעל ענטשטאַנען אַ געשלעג צווישען שיכור'ע סאָלדאַטען און אַ גרופּע ציווילע מענשען, פון ביידע זייטען האָט מען געשאָסען, 2 זעלנער און איין ציווילער זענען שווער-פערוואונדעט געוואָרען. דער זעלנער שניידא איז שפּעטער אין שפּיטאָל געשטאָרבען.

ארעסטירט מיט 11 פאלשע

100-זלאטי-באנקנאטען

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אין אָטוואָצק איז אַרעסטירט געוואָרען די לעהרערין מרים שפּירא. זי האָט געוואוינט אין פּענסיאָנאַט, „זאַפּרובקאַ", מ'האָט ביי איהר געפונען 11 פאַלשע 100-זלאָטיגע באַנקנאָטען.

אנטיסעמיטישע טענדענצען אין פ. ק. א.

בעלי-מלאכות נאר פון קריסטליכע האנדווערקער-צעכען

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). די פּ. ק. אָ., וועלכע מאַכט זעהר פיל געלד-געשעפטען מיט יודען און האָט אין דעפּאָזיט נישט ווייניג יודיש-געלד, האָט זיך היינט ערלויבט אויף אַזאַ שפּיצעל. אין לאָקאַל פון פּ. ק. אָ. איז היינט אויסגעהאַנגען געוואָרען אַ מעלדונג, אַז עס ווערען געזוכט מאַלער אויסצופיהרען גרעסערע מאַלער-אַרבייטען, דערביי איז צוגעגעבען געוואָרען אַ מעלדונג, אַז צום קאָנקורס קענען זיך שטעלען נאָר מיטגלידער פון קריסטליכען מאַלער-צעך.

בעת דער ציהונג פון דער „דאָלאַרובקע", האָט אַ גרופּע איבהאָבערס פון דער „דאָלאַרובקע" זיך געווענדעט צו אַ וואַרשאַווער אַדוואָקאַט, אַז די לעצטע ציהונג זאָל מבטל געמאַכט ווערען.

אמעריקא זאל אנערקענען סאוויעט-רוסלאנד

ניו-יאָרק, 4 (ספּ. טעל.) דער אַמעריקאַנישער סענאַטאָר באָראַה האָט פאָרגעלעגט דער אויסערן-קאָמיסיע פון אַמעריקאַנער סענאַט צו אָנערקענען די סאָוויעטען-רעגירונג דורך אַמעריקאַ.

די לעצטע ציהונג פון דער „דאלארובקע"

זאל מבטל געמאכט ווערען

וואַרשאַ, 4 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן סקאַנדאַל

דערהרגעט זיין פרוי און 2 קינדער

און דאן זיך אליין געשאכטען

פּינסק, 4 (טעלעפאָניש) אין קוראַוווסקאַ-גוראַ נעבען פּינסק, איז היינט געשעהען אַ שרעקליכער פאַל, אַ לעהרער פון אַ פּאָוושעכנער שול האָט דערשאָסען זיין פרוי און זיין 4-יעהריג טעכטעריל, ווען ס'האָט איהם אויסגעפעהלט קוילען, האָט ער דערהרג'עט מיט אַ האַק זיין 2-יעהריג יונגעלע און דאַן זיך אַליין געשאָכטען מיט אַ ראַזיר-מעסער. פון די בריף, וואָס דער לעהרער יאַנאַטשיק האָט איבערגעלאָזען איז מען זיך משער, אַז ער איז משוגע געוואָרען.

הסכם צווישען גאנדהי און ענגלישען וויצע-קעניג

איז פון שטענדיג דערגרייכט געוואָרען

לאָנדאָן, 4 (ספּ. טעל.) נעכטען שפּעט אין אָווענד איז פאָרגעקומען נאָך איין קאָנפערענץ צווישען ענגלישען וויצע-קעניג אין אינדיען לאָרד אירווין און גאַנדהין, אויף וועלכער ס'איז דערגרייכט געוואָרען אַנ'ענטגילטיגער הסכם.

גאַנדהי האָט זיך פערפליכטעט אָפּצושטעלען די אַקציע פון אונגעהאָרכזאַמקייט בנוגע דער מאַכט. אנשטאָט דעם, האָט די רעגירונג געגעבען דער בעפעלקערונג דאָס רעכט צו פּראָדוצירען זאַלץ ביים גלייכצייטיגען דערהאַלטען דעם מאָנאָפּאָל. די רעגירונג האָט זיך אויך פערפליכטעט אומצוקעהרען די קאָנפיסקירטע פערמעגענס פון נאַציאָנאַלען קאָנגרעס און די אַנטיילנעהמער פון גאַנדהיס אַקציע. די רעגירונג האָט רעזיגנירט פון פאָדערן צוריקצוצאָהלען די קאָסטען, וואָס זענען געמאַכט געוואָרען אין צוזאַמענהאַנג מיט די שטרייקען און בּאָיקאָט.

לאדז. 5 מערץ 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז 5 מערץ 1931

דער סיים
לויט דעם סאנאציע־פראיעקט

מיר האָבען שוין אָנגעוויזען אין די אַרטיקלען וועגען דער מאַכט פון פּרעזידענט לויט דעם נייעם קאָנסטיטוציע־פּראָיעקט פון דער סאַנאַציע. אַז די ראָלע פון סיים ווערט רעדוצירט ביז צום מינימום, הויפּטזעכליך דערפאַר, ווייל דער פּרעזידענט בעקומט די ברייטסטע רעכט אויפ'ן געביט פון אַרויסגעבען דעקרעטען מיט דער קראַפט פון אַ געזעץ, אָבער דאָס זענען נישט אַלע בעגרענצונגען פון די סיים־רעכט.

דער פּראָיעקט פון ב.ב. פיהרט אַריין אַ נייע וויכטיגע ענדערונג בנוגע דעם צוזאַמענשטעל פון סיים דורך העכערען דעם עלטער־צענז פון די וועהלער און געוועהלטע. ביז איצט האָבען געהאַט וואַהל־רעכט אַלע בירגער, וואָס האָבען געענדיגט 21 יאָהר. דער נייער פּראָיעקט העכערט דעם עלטער ביז 24 יאָהר. די צאָהל וועהלער ווערט אַזוי אַרום פערקלענערט אויפ'ן חשבון פון דער יוגענד, וועלכע איז געוועהנליך מעהר טעמפּעראַמענטפול מעהר ראַדיקאַל, דערפאַר פיהרט דער פּראָיעקט אַריין אַ נייעם וועהלער־עלעמענט, דאָס איז דאָס מיליטער, וואָס געפינט זיך אין אַקטיווען דינסט. אויב מ'נעהמט אין בעטראַכט, אַז דער פּרעזידענט איז דער העכסטער אָנפיהרער פון דער אַרמעי, אַז וועגען דער גילטיגקייט פון די סיים־מאַנדאַטען וועט דעצידירען דער פּרעזידענט, דאַן איז קלאָר, אַז דער פּרעזידענט, ד.ה. די רעגירונג וועט זיך קאָנען שאַפען אַזאַ סיים, ווי ער וועט נאָר וועלען.

אויך דער צענז פאַר פּאַסיווען וואַהל־רעכט ווערט געהעכערט. בעת לויט דער אַלטער קאָנסטיטוציע האָבען דאָס פּאַסיווע וואַהל־רעכט אַלע בירגער פון פינפאונצוואַנציג יאָהר אָן, ווערט דער עלטער געהעכערט ביז דרייסיג יאָהר. עס ווערען פערשאַרפט די פאַרשריפטען, לויט וועלכע דער דעפּוטאַט קאָן פערלירען זיין מאַנדאַט. פאַר אַרויסטריטען, וואָס זענען אין ווידערשפּרוך מיט דער שבועה, וועלכע דער דעפּוטאַט גיט אָפּ, אָדער וואָס בעריהרען דעם אויטאָריטעט פון סיים קאָן דער דעפּוטאַט געשטעלט ווערען פאַר אַ מלוכה־טריבונאַל און פערלירען דעם מאַנדאַט, און דאָס אויף דער פאָדערונג: פון סיים־מאַרשאַלעק, אָדער פון איין פערטעל פון דער גאַנצער צאָהל דעפּוטאַטען, אָדער פון יוסטיץ־מיניסטער. דער דאָזיגער פּונקט גיט אַ קאָלאָסאַלע איבערמאַכט פון דער רעגירונג איבער'ן סיים, ווייל די ווערטער „אַרויסטריטען, וואָס זענען אין ווידערשפּרוך מיט'ן טעקסט פון דער שבועה", קאָנען נאַטירליך אויסגעטייטשט ווערען אויף פערשידענסטע אופנים.

אַ גאַנצע רייהע קלענערע פּונקטען בעגרענצען די רעכט און די מעגליכקייטען פון סיים. עס ווערט אויך בעדייטענד בעשווערט דאָס צוציהען די מיניסטאָרען צו פּאַרלאַמענטאַרישער פעראַנטוואָרטליכקייט בעת ד יאַלטע קאָנסטיטוציע פאָדערט דערצו אַ געוועהנליכע מעהרהייט, פערלאַנגט דער פּראָיעקט פון ב. ב. אַ קוואַליפיצירטע מעהרהייט, דערביי דאַרף דער געהעריגער פאָרשלאַג אַריינגעטראָגען ווערען דורך אַ פערטעל פון דער גאַנצער צאָהל דעפּוטאַטען.

די קאָמפּעטענצען פון סענאַט בלייבען לויט דעם נייעם פּראָיעקט כמעט נישט געענדערט, דערפאַר אָבער ווערט פערגרעסערט די צאָהל סענאַטאָרען אויף הונדערט־און־פופציג און איין דריטעל פון זיי ווערט בעשטימט דורכ'ן מלוכה־פּרעזידענט..

פון דעם אַלעמען איז צו זעהען, אַז לגבי דעם פּרעזידענט און דער רעגירונג ווערט דער סיים, לויט'ן פּראָיעקט פון דער סאַנאַציע פערוואַנדעלט אין אַ גאַנץ שוואַכע קערפּערשאַפט. די פּראָיעקט־געבער נעהמען אין בעטראַכט דעם איצטיגען מצב אין פּוילען, נישט רעכענענדיג זיך אינגאַנצען מיט דער מעגליכקייט פון ענדערונגען אין דער כוחות־פערהעלטעניש פון די פּאַרטייען. דער פּראָיעקט פערוואַנדעלט דעם סיים אין אַנ'אינסטאַנץ מיט אַ מינדערווערטיגער ראָלע און בעדייטונג.

נ. ד.

—=:O:=—

דאס פראנצויזישע מיניסטעריום
פערעפענטליכט די ארכיוו־אקטען פון דער דרייפוס־אפערע

פּאַריז, (יט"א) די ליגע פאַר מענשען־רעכט האָט זיך בשעתו געהאַט געווענדעט צום פראַנצויזישען אויסערן־מיניסטעריום וועגען פערעפענטליכען די אַקטען פון דער דרייפוס־אַפערע, וועלכע געפינען זיך אין אַרכיוו פון אויסערן־מיניסטעריום. דאָס לעצטע האָט אָבער כסדר געהאַט אָפּגעזאָגט דאָס צו טון. לעצטענס האָט די ליגע פאַר מענשען־רעכט אינטערווענירט אין דער פראַגע ביים אויסערן מיניסטער בריאַן, די אינטערווענץ האָט געהאַט ערפאָלג, און דאָס אויסערן־מיניסטעריום האָט בעשלאָסען צו עפענען דעם דרייפוס־אַרכיוו. מען האָפט, אַז די אַקטען פון פראַנצויזישען דרייפוס־אַרכיוו, ערלויבען צו בעלייכטען און אויפקלערען פערשידענע טונקעלע זייטען פון דער דרייפוס־אַפערע.

א באַ לע זשיאָוו — נידער מיט די יודען!
די דרייפוס־אפערע איז אין פראנקרייך נאך נישט פערענדיגט

(קאָרעספּאָנדענץ פון פּאַריז צום „נייעם פאָלקסבלאַט")

מיט אַ האַלבען יאָהר צוריק בעת עס איז פאָרגעקומען אין פּאַריז אַנ'עפענטליכע דיסקוסיע וועגען דער דרייפוס־אַפערע האָט איינער אַ יונגער רעדנער קאַטעגאָריש ערקלערט, אַז פאַר איהם און פאַר זיין דור עקזיסטירט בכלל נישט קיין דרייפוס־אַפערע אינ'ם ספּעציפישען זין פון'ם וואָרט. דאָס איז פאַר זיי פּונקט אַזאַ אַלטער סענסאַציאָנעלער פּראָצעס, ווי הונדערט אַנדערע, וועגען וועלכע זיי האָבען געהערט, וועגען וועלכע זיי האָבען אָבער אַ גאַנץ נעבעלדיגע פאָרשטעלונג און וועלכע ליגט ביי זיי, גראָב אויסגעדריקט, אין דער לינקער פּיאַטע.

נישט אַזוי קאַטעגאָריש אין דער פאָרם, אָבער נישט ווענציגער ענטשידען אינ'ם איינהאַלט, האָבען זיך אויך אויסגעדריקט אַנדערע רעדנער.

דאָס לעבען האָט אָבער בעוויזען, אַז דער ענין „דרייפוס" איז נאָך היינט ווייט נישט קיין געלעזטער ענין אין פראַנקרייך, אַז ער קען נאָך אַרויסרופען ליידענשאַפטען, און אַז נאָך היינט זענען פערהאַן אין פראַנקרייך פּערזאָנען און גרופּעס, וועלכע זענען גרייט כמעט דרייסיג יאָהר נאָך דער „אַפערע" צו פערטיידיגען די אמת'ע שולדיגע, צו בעשולדיגען דרייפוס'ען, צו האַסען די יעניגע פראַנצויזישע טוער, וואָס האָבען זיך בשעתו אָנגענומען פאַר דרייפוס'עס קריוודע.

ד יטעג, איז ווי בעקאַנט, אין דעם טעאַטער „אַמביגיו" געשטעלט געוואָרען די דראַמע פון צוויי דייטשע שריפטשטעלער — רעהפיש און הערצאָג — אין דער פראַנצויזישער בעאַרבייטונג פון זשאַן ריישפּען, נאָך פאַר דער פּרעמיערע האָבען געוויסע פראַנצויזישע קרייזען אָנגעהויבען אַ העצערישע קאַמפּאַניע געגען דער דאָזיגער דראַמע. אַ גרויסע פּאַריזער אָוונט־צייטונג האָט זיך געווענדעט צו אַ רייהע מיטגלידער פון דעם פּאַריזער שטאָט־ראַט מיט אַ בריף, אין וועלכען זי פרעגט זיי אָן, צי זיי האַלטען נישט, אַז אַזאַ טעאַטער־פּיעסע קאָן איצט ברענגען שאַדען דער אייניגקייט צווישען די פראַנצויזען. אייניגע מיטגלידער פון דעם שטאָט־ראַט האָבען זיך טאַקע אין דעם זין אָפּגערופען אויף דער אַנקעטע פון דער צייטונג.

די דאָזיגע נעגאַטיווע בעמערקונגען זענען פון דער גאַנצער עפענטליכקייט מיט רעכט אויפגענומען געוואָרען אַלס אַנ'אָנזאָג פון קאַמף מצד די רעכטע פראַנצויזישע קרייזען. מען האָט דערוואַרט, אַז ביי דער פּרעמיערע וועלען בעשטימט אויסברעכען אינצידענטען און סקאַנדאַלען. דער פּרעפעקט האָט מאָביליזירט אַ גאַנצע מחנה פון פּאָליציי־לייט און געהיים־אַגענטען, אָנגעטאָן ציוויל, צו דער אַלגעמיינער ענטוישונג איז אָבער די פּרעמיערע דורכגעגאַנגען פולשטענדיג רוהיג. קיינער האָט אַפילו קיין פּיפּס נישט געטון און די יעניגע וועלכע האָבען שטענדיג געטענהט, אַז די דרייפוס־אַפערע איז אין פראַנקרייך איז שוין לאַנג טויט און וועט קיינמאָל נישט אויפשטעהען תחית המתים, האָבען טריאומפירט, עס האָט געשיינט, אַז זייער נביאות ווערען אינגאַנצען מקוים.

דאָס איז אָבער געווען נישט מעהר ווי אַ טריק, מצד ד יפראַנצויזישע רעאַקציאָנערע קרייזען, מיט זייער רוהיגקייט בעת די ערשטע פאָרשטעלונגען האָבען זיי פשוט געוואָלט איינשלעפערען די אויפמערקזאַמקייט פון דער פּאָליציי און אויף דער פיטער פאָרשטעלונג איז דער סקאַנדאַל אויסגעבראָכען. גראָד דעם אָוונט בין איך געווען אָנוועזענד אויף דער פאָרשטעלונג און איך האָב געהאַט די מעגליכקייט זיך פערזענליך צו איבערצייגען, אַז „אַנטי־דרייפוסאַרען" זענען אין פראַנקרייך גאָרנישט קיין „אויסגעשטאָרבענע ראַסע", און אַז עס זענען נאָך ביז היינט פערהאַן אין פראַנקרייך גאַנצע גרופּעס, וועלכע גלויבען, אַז דרייפוס איז שולדיג, אַז עסטערהאַזי איז אַ מאַרטירער, אַז אַנרי איז אַ העלד, און אַז פּיקאַר, עמיל זאָלאַ, זשאָרעס און לאַבאַרי זענען פעררעטער און פערברעכער לגבי פראַנקרייך.

עס איז געווען כדאי אָנצוקוקען דעם עולם, בעת עס האָבען זיך בעוויזען אויף דער סצענע מאַטיע דרייפוס, עמיל זאָלאַ, אָדער פּיקאַר, הונדערטער מענשען האָבען געשריען, געפייפט, געהרעוועט, געדראָהט מיט די פויסטען, געררופען „אַראָנטער", „אויף קאַטאָרגע", נישט געלאָזען אויסריידען אַ וואָרט. פון פערשידענע זייטען האָט זיך געהערט דער אַלטער קאַמפּף־רוף: „אַ באַ לע זשיאָוו" (נידער מיט די יודען). אַ גרויסען טייל פון די אַרטיסטען האָט מען בכלל נישט געקענט הערען, פערקעהרט, כמעט אַלע רעדעס פון די אַנטי־דרייפוסאַרען זענען אויפגענומען געוואָרען מיט גרויסע אַפּלאָדיסמענטען. דער ליידענשאַפטליכער ויכוח אויף דער סצענע, אַלע גיפטיגע בעמערקונגען פון אַנרי, פון ראָשפאָר, עסטערהאַזי און אַנדערע וועגען דער „יודישער קליקע" וועגען אונטערקויפען די דרייפוסאַרען זענען קאָמענטירט געוואָרען דורך דער גאַלעריע און צום טייל דורך דעם פּאַרטער מיט צושטימונגס־אויסרופען. עס זענען געווען מאָמענטען, ווע ןדער גאַנצער זאַל איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ זידיגען קעסעל, דער אַנגרייפענדער צד איז געווען די אַנטי־דרייפוסאַרען, אין דעם זאַל זענען זיי געווען אַ מינדערהייט, אָבער זייער קאַמפּף־גייסט האָט בעהערשט די אוידיטאָריע. די פּראָ־דרייפוס מעהרהייט פון דעם עולם האָט זיך פערהאַלטען אַ סך פּאַסיווער — הגם צווישען איהר זענען געווען זעהר אַ סך יודען, ביי אַ זייטיגען צוהערער האָט זיך לייכט געקענט שאַפען אַנ'איינדרוק, אַז די פּיעסע האָט אַרויסגערופען אַנ'אמת'ן „פאָלקס־צאָרן", די פּאָליציי האָט זיך פערהאַלטען זעהר פּאַסיוו, ערשט נאָך דעם, ווי דער טומעל איז געוואָרען גאַנץ גרויס, האָט זי אַרויסגעפיהרט פון זאַל אַ צעהנדליג צוהיצטע יונגעלייט, מיט גרויס מיה איז געלונגען צו דערפיהרען די פאָרשטעלונג ביז צום סוף. אויף מאָרגען און אויף איבערמאָרגען האָבען זיך די סקאַנדאַליעזע סצענעס איבערגעחזרט און נאָר אַ דאַנק דער פּאָליציי איז געלונגען צו פערענדיגען די פאָרשטעלונגען.

מען דאַרף זעלבסטפערשטענדליך נישט איבערשעצען די בעדייטונג פון די אַלע סקאַנדאַלען. די איבערוויגענדע מעהרהייט פון די פראַנצויזען איז זעלבסטפערשטענדליך איצט גאַנץ גלייכגילטיג צו די אַלע פּראָבלעמען, וואָס זענען פערבונדען מיט דער דרייפוס־אַפערע, מען קען אָבער נישט אָפּלייקענען, אַז עס זענען יאָ פערהאַן אין פראַנקרייך בעשטימטע קרייזען, ביי וועלכע די דרייפוס־דראַמע אין טעאַטער „אַמביגיו" האָט לעבעדיג געמאַכט אַלטע, נישט־פערגעסענע אַנטי־יודישע ליידענשאַפטען. (יט"א)

י. שעכטמאַן.

שוין אנגעהויבן די אנטי־פסח־קאמפאניע אין סאוו.־רוסלאנד
די אקציע איז מעהר איינגעהאלטען, ווי פאראיאהרען

מאָסקווע, (יט"א) די הייי־יעהריגע אַנטי־פסח־קאַמפּאַניע אין סאָוויעט־רוסלאַנד, וואָס איז שוין אָנגעהויבען געוואָרען דורך דעם „עמעס" זעהט אויס צו זיין בעדייטענד איינגעהאַלטענער ווי אין די פאָריגע יאָהרען, די קאַמפּאַניע ווערט ווינציגער פערבונדען מיט קעמפערישער אַנטי־רעליגיעזער טעטיגקייט און צילט הויפּטזעכליך צו פערשטאַרקען די יודישע קאָלאָניזאַציע און אינדוסטריאַליזאַציע.

דער „עמעס" פאָדערט אויף די אַנטי־רעליגיעזע יוגענד אויסצונוצען די אַנטי־פסח־קאַמפּאַניע פאַר אַ פערשטאַרקטער פּראָפּאַגאַנדע פאַר אויסוואַנדערען פון די קליינע שטעטלעך און בעזעצען זיך אין די יודישע קאָלאָניעס אין קרים און ביראָבידזשאַן ווי אויך זיך אַריינציהען אין דער אינדוסטריע.

דער „עמעס" קניפּט אָן צו די אַנטי־רעליגיעזע מאָמענטען דורך דעם, וואָס די כלי־קודש ווערען בעשולדיגט אין טרייבען סאַבאָטאַזש געגען דער איבערוואַנדערונג און פּראָדוקטיוויזאַציע פון די קלייך־שטעטעלדיגע יודען. קיין קאָנקרעטע לאָזונגען געגען רעליגיעזע אינסטיטוציעס ווערען נישט אַרויסגערוקט.

דערווייל גרייטען זיך צו יודען אין מאָסקווע צו באַקען מצות פון דעם מעהל, וועלכען זיי האָבען געזאַמעלט דעם גאַנצען ווינטער. פאַר אויסבאַקען אַ פונד מצות צאָהלט מען אין די בעקערייען פערציג רובעל. אַ רייהע בעקערייען האָבען בעקומען ספּעציעלע ערלויבנישען צו באַקען טאָג און נאַכט, כדי צו דעקען די נאָכפראַגע אויף מצות.

יודישער געזעץ־פראיעקט וועגען בירגערשאפט
אריינגעטראגען אין רומעניש'ען פארלאמענט

בוקאַרעשט, (יט"א) דער יודישער דעפּוטאַט ראָזענבערג האָט אַריינגעטראָגען אין פּאַרלאַמענט אַ געזעץ־פּראָיעקט וועלכער זעהט פאָר וועזענטליכע ענדערונגען אין דעם רומענישען בירגערשאַפט־געזעץ, פון יאָהר 1924. צווישען אַנדערען ווערט אינ'ם געזעץ־פּראָיעקט פאָראויסגעזעהן די ערטיילונג פון בירגערשאַפט די אַלע איינוואוינער פון ד יבייע פּראָווינצען, וועלכע האָבען ביז פעברואַר 1924 נישט אָפּטירט פאַר אַ פרעמדע מלוכה. עס דאַרפען אויך אַנערקענט ווערען אַלס בירגער די אַלע, וועלכע האָבען אָפּטירט פאַר אַ פרעמדע מלוכה, און האָבען שפּעטער ערפילט זייער מיליטער־פליכט. חוץ דעם זעהט פאָר דער געזעץ־פּראָיעקט אַ רייהע פּראָצעדור־פערלייכטערונגען ביים ערטיילען בירגערשאַפט.

דעם געזעץ־פּראָיעקט האָבען אונטערגעשריבען אויך מעהרערע קריסטליכע דעפּוטאַטען.

—III—

טעטיגקייט פון יוד. אימיגראנטען־שוץ־פעראיין אין בראזיליען

(ריאָ דע זשאַנעיראָ. (יט"א). דער יודישער אימיגראַנטען־שוץ־פעראיין אין ריאָ־ דע זשאַנעיראַ האָט פערעפענטליכט אַ בעריכט פון דער טעטיגקייט פאַר דעם יאָהר 1930, וואָס גיט אַ בילד פון דער יודישער איינוואַנדערונג קיין בראַזיליען. פונ'ם בעריכט איז צו זעהען, אַז אין משך פון יאָהר 1930 זענען אָנגעקומען קיין בראַזיליען 1515 יודישע אימיגראַנטען פון 15 פערשידענע לענדער. פון פּוילען זענען אָנגעקומען 1035 יודישע אימיגראַנטען (ד.ה. 38 פּראָצענט פון דער גאַנצער יודישער איינוואַנדערונג), פון רומעניען — 243, פון ארץ־ישראל — 81, פון סאָוויעט־רוסלאַנד — 75 און די איבעריגע פון אַנדערע לענדער.

אין הילפס־פעראיין זענען אויפגענומען געוואָרען 957 אימיגראַנטען. דורך דעם אַרבייטס־פערמיטלונגס־ביוראָ זענען אָנגעשטעלט געוואָרען 409 נייע אָנגעקומענע יודישע אימיגראַנטען, דערונטער 91 ביי בוי־אַרבייטען, 45 שניידער, 17 קאַמאַשען־שטעפּער, 10 שוסטער, 15 סטאָלאַרעס, 17 עלעקטראָטעכניקער. א.אַ.וו. פון די פרייע פּראָפעסיעס זענען אָנגעשטעלט געוואָרען 1 לעהרער, 1 פאַר מאַצעאָוס, און איין אינזשיניער.

פון די 957 אימיגראַנטען וועלכע מען האָט ערטיילט הילף, זענען 538 געבליבען אין ריאָ דע זשאַנעיראַ, 154 האָבען זיך בעזעצט אין סאַן־פּאַולאָ און 117 אין פּאָרטאָ אַלעגראַ, 8 פּערזאָן האָבען רעעמיגרירט קיין אייראָפּאַ און איין פּערזאָן קיין ארץ־ישראל.

צוליב דער נויט, וואָס האָט געהערשט צווישען די יודען אין ריאָ דע זשאַנעיראַ, האָט דער הילפס־פעראיין געמוזט פערגרעסערען די לאָקאַלע הילף און ערטיילט אונטערשטיצונגען פאַר 142 משפּחות.

אין משך פון יאָהר איז דעם פעראיין געלונגען אויסצוגעפינען 121 פּערזאָן אין פערשידענע פּונקטען פון בראַזיליען און זיי שטעלען אין פערבינדונג מיט זייערע קרובים אין אויסלאַנד. די אימיגראַנטען וואָס פאָהרען צו זייערע קרובים בעקומען אומזיסטע באַהן־בילעטען. די אימיגראַנטען בעקומען פון פעראיין אונטערשטיצונגען אויף דירות, מעבעל, אַרבייטס־מכשירים א.אַ.וו. דער יודישער הילפס־ און אימיגראַנטען־שוץ פעראיין פינף הונדערט מיטגלידער.

„צביעות פון אבראמאוויטש'ן"
„עמעס" וועגען דעם מענשעוויקעי־פראצעס

מאָסקווע, (יט"א) „עמעס" פערעפענטליכט אַ לייט־אַרטיקעל געווידמעט דעם מענשעוויקען־פּראָצעס אין מאָסקווע, און זיין אָפּקלאַנג אין אויסלאַנד.

דער „עמעס" גרייפט שאַרף אָן דעם מענשעוויקען־פיהרער אַבראַמאָוויטש, און דעם סאָציאַליסטישען אינטערנאַציאָנאַל פאַר זיין „צביעות'דיגע האַנדלונג, וועלכע דריקט זיך אויס אין אָננעהמען רעזאָלוציעס פאַר אַנערקענען דעם ראַטען־פערבאַנד אין איין זייט און פינאַנסירען די מענשעוויסטישע פערשווערער און אינטערווענציאָניסטען פון דער צווייטער זייט".

מאָסקווע, (יט"א) חוץ די יודען וועלכע זיצען אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק אין דעם גרויסען מענשעוויקען־פּראָצעס, אין מאָסקווע, ווערען אין בעשולדיגונגס־אַקט אויסגערעכענט נאָך 20 יודען, געגען וועלכע מען האָט נישט פערפיהרט קיין פּראָצעס. 2 פון זיי, שטערן און לעווינסאָן זענען געשטאָרבען אין פערגאַנגענעם יאָהר.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 5 טז אדר תרצ"א

מערץ
זון-אויפגאנג 6.33
זון-אונטערגאנג 5.06

הכנות צו די קהלה-וואהלען

פערלענגערט דעם טערמין פון אפגעבן דעקלאראציעס צו קהלה-וואהלען

די נאטיץ אין אונזער צייטונג וואס האט אויפ-מערקזאם געמאכט אויף די שוועריגקייטען וואס ווערען געמאכט ביים אנגעבען דעקלאראציעס וועגען בעקומען וואהל-רעכט צום קהלה-ראט האט געהאט א פעולה. מיט דער פראגע האבען זיך פעראינ-טערעסירט פערשידענע צדדים. א דעלעגאציע פון הויז-בעזיצער-פעראיין (פיעטריקאווער 46) מיט ה' משה העלמאן בראש, האט זיך געווענדעט צום שטעטישען סטאראסטא און איהם איבערגעגעבען אנ אויספיהרליכען מעמאריאל אין דער פראגע. אינ'ם מעמאריאל ווערט אנגעוויזען, אז ווארשא האט דעם ענין מיט די דעקלאראציעס ערלעדיגט אויף דעמ-זעלבען אופן ווי מיט די רשימות צו די וואהלען אין סיים און סענאט. די הויזבעזיצער און אדמי-ניסטראטארען האבען צוזאמענגעשטעלט רשימות פון אלע יודען, וואס זענען געבוירען געווארען נאכן חודש פעברואר 1906 און די אלע האבען וואהל-רעכט צו דער קהלה. און לאדז, נישט נאר וואס מ'האט נישט געמאכט אייגענע רשימות נאר מ'מאכט שוועריגקייטען ביים אפגעבען דעקלאראציעס און אין איינציגע פאליציי-קאמיסאריאטען פערלאנגט מען אז די דעקלאראנטען זאלען פערזענליך קומען אין פאליציי-קאמיסאריאט.

דער שטעטישער סטאראסטע האט זיך מיט דעם ענין פעראינטערעסירט און האט געזוכט אנ'-אויסוועג פון דער לאגע, אדורכפיהרען אין לאדז, דעם ווארשעווער אופן פון צוזאמענשטעלען די רשימות האט זיך שוין נישט געלאזט. אבער דער שטעטישער סטאראסטא האט צוגעזאגט צו פערלענ-גערען דעם טערמין אפצוגעבען די דעקלאראציעס ביז מאנטאג, די דעקלאראנטען וועלען זייערע דע-קלאראציעס קענען ערלעדיגען דורך זייערע הויז-בעזיצער אדער אדמיניסטראטארען.

נאכמיטאג האט דער שטעטישער סטאראסטע מיטגעטיילט, אז ער האט אזא פעראָרדנונג ארויס-געגעבען.

נעכטען פארמיטאג איז דער פארזיצער פון דער וואהל-קאמיסיע דעפ. מינצבערג אוועק אין דער שטעטישער סטאראסטווע און האט דארט אינ-טערווענירט ביים שטעטישען סטאראסטע ה' דיכ-דאלעוויטש, וועגען פערלייכטערען די פראצעדור ביים בעשטעטיגען די וואהל-דעקלאראציעס. דעפ. מינצבערג האט אנגעוויזען, אז די פאדערונג פון די פאליציי-קאמיסאריאטען אז די דעקלאראנטען זאלען אליין קומען אין פאליציי-קאמיסאריאט וועט דערפיהרען צו דעם, אז א גרויסער טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג וועט זיך נישט קענען בע-טייליגען אין די וואהלען. דעפ. מינצבערג האט פארגעשלאגן אין נאמען פון דער וואהל-קאמיסיע, אז די דעקלאראציעס זאלען בעשטעטיגען די הויז-אדמיניסטראטארען און נאכדעם זאל עס בעשטעטי-גען די פאליציי, אהן דעם, אז די דעקלאראנטען זאלען זיך פערזענליך דארפען מעלדען.

אין אוונט האט די וואהל-קאמיסיע בעקומען צוגעשיקט פון דער שטעטישער סטאראסטווע א בריף אין וועלכען ס'ווערט מיטגעטיילט אז די סטא-ראסטווע האט אנגענומען דעם פארשלאג פון דער וואהל-קאמיסיע און פון א גרופע וועהלער, אז דער טערמין אנצוגעבען דעקלאראציעס זאל פער-לענגערט ווערען ביז מאנטאג דעם 9 ה.ח. איינ-שליסליך. די וואס קענען פערזענליך זיך נישט ווענ-דען אין פאליציי-קאמיסאריאט וועגען בעשטעטיגען זייערע דעקלאראציעס וועלען די דעקלאראציעס אונ-טערשרייבען און איבערגעבען די „זשאנדצעס" צוועג-טועל די, וואס פיהרען די מעלדונגען, זיי וועלען עס איבערגעבען אין די פאליציי-קאמיסאריאטען וועלכע וועלען די דעקלאראציעס בעשטעטיגען און דאן וועלען די זשאנדצעס די בעשטעטיגטע דע-קלאראציעס אפגעבען אין דער קהלה-קאנצעלאריע דער וואהל-קאמיסיע.

אין אוונט איז אין דער קהלה פארגעקומען א זיצונג פון דער וואהל-קאמיסיע.

קליינהענדלער גייען זעלבסטשטענדיג צו די קהלה-וואהלען

בעראטונג פון קליינהענדלער וועגען דער וואהל-אקציע

זונטאג אוונט איז פארגעקומען אונטער'ן פארזיץ פון ה' מינץ א גרויסע בעראטונג פון קליינהענדלער, אין צוזאמענהאנג מיט די פארשטע-הענדע קהלה-וואהלען. צו דער זיצונג זענען גע-קומען פארשטעהער פון פערשידענע פעראיינען אין אלע עפענטליכע פלעצער, ווי גייער'ס מארק, שייב-לערס מארק, באלוטער פלאץ, גרינער מארק, פלאץ וואלאדני 2, שאכער-מארק און אינסטיטוציעס. ה' מנחם קירשבוים רעפערירט וועגען די פארשטע-הענדע קהלה-וואהלען און פאדערט אויף אלע קליינ-הענדלער נישט גלייכגילטיג צו זיין בעת די יעצ-טיגע קהלה-וואהלען. עס ענטוויקעלט זיך א גרויסע דיסקוסיע, אין וועלכע עס נעהמען אנטייל די ה"ה מינץ, פידלער, ביטקע, ראזענבערג, זילבערשאץ א. אנד. אלע האבען זיך ארויסגעזאגט אז די קליינ-הענדלער מוזען אומבעדינגט גיין זעלבסטשטענדיג צו די וואהלען, צו דער קהלה, כדי צו האבען פארשטעהער פון אייגענעם קלאס, קליינהענדלער. די בעראטונג האט זיך פערצויגען ביז שפעט אין דער נאכט. צום סוף איז אויסגעוועהלט געווארען א וואהל-קאמיטעט פון פאלגענדע ה"ה: פרעזעס מנחם קירשבוים, וויצע-פרעזעס קרייצבערג, סעקרע-טאר—יורקעוויטש, קאסירער — מ. מינץ, און קאנ-סאווסקי, פידלער, ליפשיץ, ביטקע, זאמבערג, ווייס-בערג, שפייזער, קריגער, וויינטרויב, קאמינסקי, ליי-זעראוויטש, פאס., קרול, ווידאווסקי, זשאק, ראז-טענבערג, פעלדשטיין, עס איז בעשלאסען גע-ווארען איינצולאדענען אויף א צווייטער קאנפערענץ די אלע איבעריגע קליינהענדלער-פעראיינען.

בייזוויליגע באנקראטען, פראלאנגאציעס, גלייט-בריף

אין סעפטעמבער האט דאס האנדעלס-געריכט ערקלערט פאר באנקראט די פירמע „סטאניסלאוו וויניקאיטיס און קאמפ." מיט'ן באנקראט-טערמין פון 22-טען אויגוסט 1930 י. סטאניסלאוו וויניקאי-טיס איז ארעסטירט געווארען. שפעטער האט ער בע-קומען א גלייט-בריף און האט אנגעהויבען די אונ-טערהאנדלונגען מיט די קרעדיטארען, אויף א פערזאמלונג דעם 8-טען יאנואר האבען די קרע-דיטארען געשאפען א קרעדיטארען-פערבאנד. דאס געריכט האט דעם קרעדיטארען-פערבאנד אנער-קענט און האט פעסטגעשטעלט, אז זאפיא וויני-קאיטיס איז צוריקגעשטעלט אין איהר סוחרישער עהרע און וויניקאיטיס איז פערדעכטיגט אין בייזוויליגקייט. זיין ענין איז איבערגעשיקט געווארען דער פראקוראטור.

*

פאראיאהרען אין מערץ האט די פירמע „רר-בין צאדיקאוויטש" זיך געווענדעט אין געריכט וועגען פראלאנגירען איהר די צאהלונגען. די ווענדונג איז אפגעווארפען געווארען. צאדיקאוויטש האט אנ-געגעבען אנ'אפעלאציע דאס אפעלאציע-געריכט האט איהם די פראלאנגאציע ערטיילט. שפעטער איז די פראלאנגאציע פערלענגערט געווארען אויף 3 חדשים. און איצט איז די פראלאנגאציע פערלענ-גערט געווארען אויף די לעצטע דריי חדשים ביז'ן 26-טען מאי 1931.

יחיאל ליבערמאן (פאמארסקא 19) איז ער-קלערט געווארען פאר באנקראט און דאס געריכט האט בעשלאסען איהם צו ארעסטירען. אין אויגוסט האט ער בעקומען א גלייט-בריף וועלכער איז אין נאוועמבער פערלענגערט געווארען און איצט איז דער גלייט פערלענגערט געווארען אויף ווייטער-דיגע דריי חדשים.

נישט אהין, נישט אהער

דער טראגישער מעמד פון א 15-יעהריגען יודישען יונגעל

די פאמיליע עסקאוויטש האט פאר'ן קריג גע-וואוינט אין ענגלאנד. דארט זענען ביי זיי געבוירען געווארען עטליכע קינדער, און אזוי ווי לויט'ן ענגלי-שען געזעץ ווערען אלע געבוירענע אין ענגלאנד פערעכענט אלס ענגלישע בירגער, זענען די קינדער פערעכענט געווארען אלס ענגלענדער.

מיט עטליכע יאהר צוריק איז עסקאוויטש גע-ווען געצוואונגען צוריקצופאהרען קיין פוילען און האט זיך בעזעצט אין לאדז אויף פאדזשעטשנא 6. די געשעפטען זענען ביי איהם געגאנגען נישט איבעריג, און מ'האט זיך אנגעהויבען צו פערטראכ-טען וועגען א תכלית פאר די קינדער.

אין אמעריקא האט עסקאוויטש קרובים, אי' איהם איינגעפאלען זיין עלטערען יונגעל דוד, וואס איז שוין געווארען 15 יאהר ארויסשיקען קיין אמעריקא.

אזוי ווי ער איז אנ'ענגלישער בירגער, קען ער געניסען פון דער ענגלישער קוואטע, וועלכע איז נישט אזוי איבערפולט, ווי די פוילישע, האט מען זיך פערשטענדיגט מיט'ן קרוב אין אמעריקא און יענער האט פאר איהם געשאפען די מעגליכקייט אריינצוקומען קיין אמעריקא, די עלטערען דא האבען אנגעהויבען צוגרייטען די פאפירען, דערווייל האט זיך די עמיגראציע קיין אמעריקא אפגעשטעלט און עסקאוויטש האט געמוזט דערווייל פערבלייבען דא אין פוילען.

בעת מ'האט איהם אנגעהויבען צוגרייטען די פאפירען אויף ארויסצופאהרען האט די אויפזיכטס-מאכט זיך דערוואוסט, אז ער איז אנ'ענגלישער בירגער, און איצט, ווען ער קען נישט ארויספאהרען קיין אמעריקא, האט די שטעטישע סטאראסטווע פעראָרדנעט, אז ער זאל באלד פערלאזען פוילען, און אויב נישט, וועט ער מיט געוואלד ארויסגעשיקט ווערען קיין ענגלאנד.

„יעאס" האט זיך געווענדעט מיט אנ'אינטער-ווענץ און האט דערווייל אויסגעפועל'ט, אז מ'זאל איהם איבערלאזען ביז'ן 20-טען מערץ. עסקא-וויטש ווערט דא אויסגעהאלטען פון זיינע עלטערן. אין ענגלאנד האט ער נישט קיין שום קרוב און האט נישט צו וועמ'ן זיך דארט צו ווענדען, ער האט אפילו נישט אויף קיין הוצאות.

די לאדזער קהלה, די יודישע פארלאמענטארי-שע רעפרעזענטאנץ דארפען זיך מיט דעם ענין פער-אינטערעסירען און אויס'פועל'ן אז עסקאוויטש, א מינדעריעהריגער יונגעל, וואס ווערט אויסגעהאלטען פון זיינע עלטערען, פוילישע בירגער, זאל קענען פערבלייבען דא, ביז ער וועט קענען ארויספאה-רען קיין אמעריקא.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע", נארוטאוויטשא 20
ליי טונג: מ. זאנדבערג און א. בעזמאן.

גאסטשפילען פון וועלט-בעריהמטען קינסטלער
רודאלף זאסלאווסקי
מיט זיין אויסדערוועהלטען אנסאמבל.

כדי צו געבען די מעגליכקייט די ברייטערע מאסען צו בעזוכען אינזערע פארשטע-לונגען, האט די דירעקציע פון טעאטער בעשלאסען די פרייזען צו רעדוצירען:
אוונד-פארשטעל. פון 1 ביז 3 זל., נ"כמ. און פאפול. פארשטעל. פון 70 גר. ביז 2 זל.
פרייטאג, דעם 6-טען, שבת. ד. 7-טען מערץ, 9 אוונד פרעמיערע!
דאס בעוואוסטע ווערק פון אומשטערבליכען גרויסען רוסישען שרייבער לעוו טאלסטאי
„לעבעדיגע" [?] „ליבע און אייפערזוכט"
אין 3 אקטען מיט פ"אלאג אין עפ"לאג, יודיש: מ. כץ — די הויפט-ראל „יואזילי פאזדנאטש-אוו" — רודאלף זאסלאווסקי. — רוסישע לידער / רוסישע מוזיק / ראמאנסען

שבת, דעם 7-טען, 4 בייטאג און מאנטאג, דעם 9-טען, 9 אוונד
צו גאנץ ביליגע פרייזן
חסידים
אין 4 אקטען פון א. וויעוויארקא. מוזיק פון מ. האכבערג. „אהרן חיים"—זאסלאווסקי.
צום 5-טען און 6 טען מאל

זונטאג, דעם 8-טען מערץ
„טוביה דער מילכיגער" אין 4 אקטען פון שלום-עליכם. מוזיק — מ. האכבערג. הויפט-ראל „טוביה"—רודאלף זאסלאווסקי.

אנסאמבל: פרויען: ליבא ראזענבערג, רעגינא ליבארסקא, נינא סיבירצעווא, גרוניא וויינשטאק א. א. מענער: רודאלף זאסלאווסקי, ליב שריפטזעצער, שלמה נאאומאוו, דוד האמ-בורגער, נתן רייכענבערג, שבתי בלאכער, אדאלף בלאט א. א.

בעמערקונג: פאשטעלונגען פאר אינסטיטוציעס צו צוגענגליכע פרייזען.
בילעטען צו בקומען אין דער קאסע פון פילהארמאניע

וויטערע ערלויבענישען אויף גאסען-האנדעל

ווערען נישט ארויסגעגעבען

(א) דער מאגיסטראט טיילט מיט:

צוליב דעם, וואס ס'איז שוין ארויסגעגעבען געווארען א גרויסע צאהל ערלויבענישען אויף צו האנדלען אין גאס און אויך סטראגאנעס, וועט דער מאגיסטראט קיין נייע ערלויבענישען מעהר שוין נישט ארויסגעבען. דעריבער זענען די ווייטערדיגע ווענדונגען וועגען בעקומען ערלויבענישען אויף גאסען-האנדעל — צוועקלאז.

רשימ'ת פון פאבאר-פליכטיגע פון יאהרגאנג 1910

(א) די לאדזער אדמיניסטראטיווע מאכט האט איבערגעשיקט אין פ. ק. אז די רשימ'ת פון די פאבאר-פליכטיגע פון 1910 י.

די אדמיניסטראטיווע מאכט האט זיך גע-ווענדעט צום ציוויל שטאנד-אמט ביים מאגיסטראט, ער זאל צוזאמענשטעלען א רשימה פון די גע-שטארבענע פון 19 ביז 50 יאהר.

חנוכה-הוצאות

(ב) אינטער'ן פארזיץ פון ד"ר סקאלסקי איז אין דער וואיעוואדזטווע פארגעקומען א זיצונג פון דער קאמיסיע פעסטצושטעלען די קאסטען פון אויסהאלט. די קאמיסיע האט פעסטגעשטעלט, אז אין פעברואר זענען די פרייזען אויף א מיקלען פון קאסטען געצייכנט בעשטיגען מיט 0.14 פראצ.

א שטיקעל אויפלעבונג

(ב) זייט א פאר טעג האט זיך אין לאדז אנגעהויבען א געוויסע אויפלעבונג. ס'זענען אנגע-קומען סוחרים פון דער נאהנטער פראווינץ און פון גאליציען. די קניות ווערען מייסטענס געמאכט פאר מזומן, טיילוויז אויף קירצע וועקסלען מ'לייזט אויך פאר קאנפעקציע. די סוחרים פון די קרעסען האבען איינגעקויפט גרעסערע פארטיעס זאקען אין לאדז און אלעקסאנדער.

(ב) טהעראנעכטען האט די אקציאן-געזעלשאפט „אדאם אסטר" איינגעקויפט ביי שייבלער אין גראהי מאן א פאבריק לייוונט פאר 600 000 דאלאר.

די פאבריקען וועלען דעריבער א לענגערע צייט זיין טעטיג 6 טעג אין וואך.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) ליינוועבער (פרייהייטס פלאץ 2), האר-מאן (מלינארסקא 1), דאנצלצקי (פיזטרק ווער 127), פערלמאן (ציגעל-גאס 64), צימער (וואול-טשאנסקא 37) וויטשצקי (ואפיורקאווסקי 27).

פון געריכט

א געשלעג

(2) מיכאל סטאנישעווסקי (מאשינסקא 33) האט זיך אין נאוועמבער צושלאגען מיט מיכאל וואס לאק, בעת'ן געשלעג האט וואס לאק זיין חבר אפגעביסען א שטיקעל נאז און האט עס ארא[פ]גע-שלונגען, מ'האט צו ביידען ארויסגעריסען פאוא-סטקעס, און אוועקגעהאבען פעליקס סטאנישעווסקי, זיין ברודער און די שוועסטער סטאניסלאווא שי-מאניאק זיך אריינגעקריגען צו וואס לאק'ן דורכ'ן פענסטער איז איהם אזוי מקיים פסק געווען, אז ער ליגט נאך ביז היינט אין שפיטאל.

נעכטען זענען זיי אלע געמשפט געווארען אין היגען קרייז-געריכט. דאס געריכט האט פע-ליקס סטאנישעווסקי'ן פעמשפט אויף 8 חדשים טורמע. אלע איבעריגע זענען בעפרייט געווארען.

אכטונג, האנדווערקער!
פון לאדז און פראווינץ
וועלכע האבען נישט די נויטיגע פאפירען, וואס בערעכטיגען אייך לויט'ן אכטען-געזעץ צו פיהרען א ווארשטאט. קאנט איהר אין אייערע ענינים זיך ווענדען אין בעוואוסטען ביורא
„POLPRAW"
ul. PR. NARUTOWICZA 1
fr II piętro. Telefon 170 01
וואו איהר וועט ווערען ערנסטהאפט און פינקטליך ערלעדיגט.
בעמערקונג: עס ווערען אויך ערלעדיגט ענינים פאר געזעלען פון אלע פאכען.
שפרעכשטונדען פון 4 ביז 7 א זייגער נאכמיטאג.

אינטערוויוען פון דעפ. ראזענבלאט און דעפ. ראזמאריך

וועגן שוץ פאר די פויזענער מארק־פאהרער

מיר האבען שוין אייניגע מאל געשריבען וועגען די אנפאלען אויף די מארק־פאהרער אין פויזען און פאמערן.

פאריגע וואך האט זיך א דעלעגאציע געוועדעט צום סיים־דעפוטאט ד"ר ראזענבלאט וועגען אינטערוועניר׳ען ביי דער מאכט, אז די ארימע מארק־פאהרער זאלען אפגעהיטען ווערען פון די שרעקליכע אנפאלען אין יענעם געגענד. די דעלעגאציע האט אויך צוגעשטעלט א מעמאריאל, אין וועלכען עס איז געווארען אנגעוויזען די געליטענע וועלכע מ׳האט גערויבט און געשלאגען. די דעלעגאציע, וועלכע איז בעשטאנען פון די ה"ה: מנחם קירשבוים, מינץ און שפייזער, האט פערלאנגט, אז ד"ר ראזענבלאט זאל תיכף אינטערוועניר׳ען.

די דעפוטאטען ד"ר ראזענבלאט און ד"ר ראזמארין האבען זיך באלד דערויף געוועדעט צום מיניסטעריום און האבען פארגעלייגט א רשימה פון די געליטענע. דער מיניסטער האט אין אנוועזענהייט פון דער דעלעגאציע טעלעפאניש זיך פערשטענדיגט מיט די וואיעוואדעס פון פויזען און פאמערן און פעראָרדענט, אז עס זאלען ווי געהעריג אפגעהיטען ווערען די מערק, וועלכע עס קומען דארטען פאר.

קליינהענדלער־דעלעגאציע

ביים שטאט־סטאראסטע

זייט א לענגערער צייט ווערען די יודישע קליינהענדלער, וועלכע האנדלען אויפ׳ן באלוטער פלאץ בעפאלען און גאנץ אפט אויך צושלאגען פון פינסטערע עלעמענטען, וואס טשאטעווען אויפ׳ן ארימען יודישען קליינהענדלער. בעכטען האט א דעלעגאציע, וואס איז בעשטאנען פון די ה"ה: לאוויק יאעל, פרעזעס פון קליינהענדלער מנחם קירשבוים זיך געוועדעט אין שטעטישער סטאראסטווע און האבען פארגעשטעלט דער שטאט־סטאראסטווע ה׳ דיכטעלעוויטש די שרעקליכע לאגע פון דעם יודישען קרעמער אויפ׳ן באלוטער פלאץ, וועלכער איז נישט זיכער מיט זיין ארים האב און גוטס. דער סטאראסטווע האט די דעלעגאציע זעהר פריינדליך אויפגענומען און האט באלד טעלעפאניש פעראָרדענט אין 3־טען קאמיסאריאט, אז פון 8־טען ה. ח. זאל מען אונבעדינג פארשטארקען די פאליציי־וואך אויפ׳ן שאכער־מארק.

מעסער־שטעכעריי

שכורים בעפאלען דורכגעהער און פאדערען אויף שנאפס

(2) חיים שילמאן און זיין שוואגער יוסף פשיטיצקי (מלינארסקא 18) זענען נעכטען ביינאכט בעפאלען געווארען דורך דריי שכורים אויף פילסודסקי גאס סאר׳ן הויז נומער 4. די שכורים האבען געפאדערט געלד, ווען יענע האבען קיין געלד נישט געגעבען האבען די שכורים אנגעהויבען א נעשלעג, און איינער פון זיי האט ארויסגעכאפט א קצבים־מעסער און אריינגעשטאכען שולמאן אין ברוסט. די אנדערע האבען פשיטיצקין צושלאגען און אנטלאפען. צו די פערוואונדעטע האט מען א־ויסגערופען די פאגאטאוויע. שולמאן איז אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל. דער פאליציי איז געלונגען צו כאפען די אופאלער: דאס זענען זעגעניוש יאויארסקי 20 יאהר אלט, אנדושעי ארלאווסקי 21 י. אלט און סטאניסלאוו פיאנאווסקי 24 י. אלט. דאס מעסער האט אריינגעשטאכען פיאנאווסקי, אלע דריי בעקאנטע „העלדען" אין באלוט זענען אפגעפיהרט געווארען אין טורמע אויף קאפערניקא גאס.

פרוי פערסמט איהר מאן

צו קאנען לעבען פריי מיט איהר געליבטען

(א) אנטאני ריבאק איז מיט א צייט צוריק אוועקגעפאהרען קיין אמעריקא און האט דא אין פיבכאשעוו ביי טורעק איבערגעלאזט א פרוי. אין זיין אפוועזענהייט האט זיך זיין ווייב פלארענטינא געלאזט וואוילגעהן און זיך פערשאפט עטליכע געליבטע. ווען דער מאן איז געקומען פון אמעריקא מיט אביסעל דאלארען, האט פלארענטינא, מורא־האבענדיג, אז ער זאל זיך נישט דערוויסען וועגען איהר אויפפיהרען זיך, אין זיין אפוועזענהייט, בעשלאסען פון איהם פטור צו־ווערען און ירשנ׳ען זיינע דאלארען.

די „טרייע" פרוי האט איהם אנגעהויבען אריינשיטען אין עסען צו ביסלעך ארשינעק, אנטאני, וועלכער האט זיך דערפיהלט שלעכט האט זיך געווענדט צו א דאקטאר. דערווייל איז זיין צושטאנד געווארען ערגער. איינמאל ווען ער איז געשלאפען האט די פרוי איהם דערלאנגט מיט א שטיק האלץ איבער׳ן קאפ. אנטאני האט זיך בעגאסען מיט בלוט און איז געבליבען ליגען א פער׳חלש׳טער, און די פרוי, וועלכע האט געמיינט, אז ער איז שוין טויט איז אוועק צו איהר געליבטען, זיך מיט איהם צו בעראטען, וואס ווייטער צו טון. אנטאני איז דערווייל אביסעל געקומען צו זיך און מיט די לעצטע כוחות זיך דערשלעפט צום וואיט. די פרוי איז ארעסטירט. ריבאק׳ען האט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל, ער וועט בלייבען לעבען.

DZIŚ W RADJO

Godz. 20.30

KONCERT z WIEDNIA

K. KRAUSS

(dyrekcja)

יודיש פאלקס־טעאטער, זגערזשער 17 טעל. 193-03

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

מיט׳ן אנטייל פון דער ניי־אנגאזשירטער סובריעטע רעגינא בוימאן, בעוואוסטער ארטיסט מ. דראבאוו, בעקאנטער ארטיסט ה. באלבירסקי, י. טופמאן.

5 פארשטעלונגען פון בעסטען רעפערטואר די וואך!

פרייטאג, ד. 6־טען, 9 אוונט די בעליבטע פיעסע אין לאדז, וואס ווערט געשפילט מיט א כ־ויסען ערפאלג

דער ישיבה־בחור

אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון זאלאטארעווסקי.

זונטאג, ד. 8־טען, 9 אוונט סענסאציע פאר׳ן טעאטער־פובליקום צום 1. מאל אין דעם סעזאן

פרייזען פון 80 גר. ביז 2.50

געלד, ליבע און שאנדע

אין 4 אקטען פון זאלאטארעווסקי.

שבת, 4 נאכמיטאג: צו בילינע פרייזען צום לעצטען מאל, וואס איז פורים געשפילט געווארען ביי א אויספערקויפטען טעאטער

אחשורוש אין 4 אקטען מיט 20 נומערן געזאנג

פון א. גאלדפאדען.

מאנטאג, ד. 9־טען ווערט נישט געשפילט.

דינסטאג, ד. 10־טען, 9 אוו. א פארשטעלונג לטובת דעם **פליישער־ארבייטער־פעראיין**

וואס ווערט געשפילט?

שבת, ד. 7־טען, 9 אווענד — צום ערשטען מאל אין פאלקס־טעאטער! 3 שעה לאכען אהן אויפהערן! שלאגער־ און קופלעט־נומערן און טענץ

האצקעלע כל־בו׳ניק

אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון בוימאהל. ראל „האצקעלע"—רעגינא בוימאן.

אלע ארטיסטען אין די בעסטע ראלען.

מיטוואך, ד. 11־טען 9 אווענד — אויפ׳ן פערלאנג פון פובליקום צום לעצטען מאל

פאלקס־פרייזען פון 60 גר. ביז 1.50

אויפ׳ן וועג קיין בוענאס־איירעס

אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ

ס׳נעהמען אנטייל פרויען: בעזכאן, בוימאן, טופמאן, פאדערמאן, ראזענצווייג. מענער: באלבירסקי, גוטמאן, גאלדבערג, דראבאוו, טופמאן, נייהויז, פאלאנסקי, פאסטעל.

טעכנ. לייטער: ק. גוטמאן. סופלער: וו. נייהויז. אדמיניסטראטאר: נ. גאלדשטיין.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פאלקס־טעאטער. — דער זאל איז גוט בעהייצט.

אכטונג! קיצלט ז וויכטיג נייעס! אין פארבערייטונג: „א הארץ פון א קינד"

לאדזער יודישער סאמעראל־טעאטער

ביים

„אררט"

אין ווייסען זאל

„מאנטיפעל"

זאכאדניא 43.

קינסטלערישער לייטער:

מ. בראדערזאן.

היינט, דאנערשטאג 9.45 אין אווענד 1 פארשטעלונג

א.נ. **„יום־טוב אינדערוואכן"**

אין 2 טיילען, 12 נומערן

אין פראגראם:

1) געטרייע ליבע; 2) שאכיאלא; 3) פריהלינג; 4) קאטארינקע; 5) א תפלה; 6) בלאטע יאסען; 7) שנעלע בעלי־מלאכות; 8) תיגטער די קיליסען; 9) פראים סמיט און סיידי קנעפל; 10) מאנאלאג; 11) אויף דער גאלעריע; 12) ס׳גייט שוין ווערען גוט.

טעקסטען: משה בראדערזאן, משה נאדיר, און ס. נאדעלמאן.

מוזיק: ה. רובין און א. בייגעלמאן.

דעקאראציעס און קאסטיומען: י. ברוינער.

טענץ און פלאסטיק: ז. קרושובנא און ם. עלפערן.

רעזשי: דזשיגאטי—שומאכער.

מוזיק־לייטער—ה. רובין.

קאנפערענסיער — דוד קאווגאנער.

ליכט־ עפעקטען: יערזי, בינע־אינספעקטאר: מ. קש.

אנסאמבל לויט א.ב. פרויען: זיסעלע גירל, מרים דזשלסקא, לאלא זילבערמאן, שיינע מרים, מאשע פעטערמאן. מענער: ח. אלטמאן, שמואל גאלדשטיין, שמעון דושיגאן, מאטל קאן, יעקב רייגלאס, ישראל שומאכער, יוסף שיפער

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון 5 א זייגער נאכמיטאג אן.

די שטערבליכקייט אין לאדז

די גרעסטע צאהל טויט־פאלען קומען פון שווינדזוכט

(מ) די סטאטיסטישע אפטיילונג ביים מאגיסטראט האט פערעפענטליכט א רשימה פון די טויט־פאלען אין לאדז אין יאהר 1930.

אין פערלויף פונ׳ם יאהר זענען געשטארבען 7.347 פערזאן; אין יאהר 1928 — 8.198; און 1929 — 7.896 מאן.

די גרעסטע צאהל טויט־פאלען זענען געווען פון שווינדזוכט — הגם די צאהל האלט אין פאלען; אזוי למשל, זענען אין יאהר 1930 געשטארבען אויף שווינדזוכט 1361 פערזאן (אין 1928 — 1512; און 1929 — 1469).

אויך פון ראק איז די צאהל טויט־פאלען געווארען קלענער: אין 1930—448 פאלען (אין יאהר 1928—452, און 1929—481).

ס׳האלט אן די הויכע צאהל פון טויט־פאלען צוליב הארץ־קראנקהייט: אין יאהר 1928—907; אין יאהר 1929—990 און 1930—983.

בכלל זענען אין לאדז געשטארבען אויף יעדער טויזענד איינוואוינער אין יאהר 1928—13.9 אין יאהר 1929—13.1 און 1930—12.2.

(א) אין פערגאנגענעם יאהר זענען אין לאדז געשטארבען 4293 קריסטען, 1853 יודען און 1201 דייטשען.

לאדזער טעקסטיל־אינדוסטריע

אויף דער אויסשטעלונג אין בעלגיע

(2) אלע פאבריקאנטען־פעראיינען האבען בעקומען איינלאדונגען זיך צו בעטייליגען אין דער אויסשטעלונג אין בעלגיע. בעזונדערס גרייטען זיך צו דער אויסשטעלונג די לאדזער טעקסטיל־אינדוסטריעלער, בפרט ווייל בעלגיע איז אויך א טעקסטיל־צענטער.

זעלבסטמארד

(2) אויף זגאניקאווא 89 איז בעגאנגען זעלבסטמארד דער 64 יאהריגער אדאם בלאשטשיק, געוועזענער ארבייטער אין שייבלער׳ס פאבריק. סבה — ארבייטסלאזיגקייט.

א בעטלערין — א רויבערין

(—) אויף פשענדזעלניאנא 58 האט א בעטלערין פערנארט א 4־יאהריגע מיידעלע און האט איהר מכבד געווען מיט א צוקערל, בעת יענע האט געגעסען דאס צוקערל האט די בעטלערין ביי איהר אראפגענומען גאלדענע אויריננלעך און איז פערשוואונדען.

פאליציי זוכט די בעטלערין.

רודאלף זאסלאווסקי אין טעאטער פילהארמאניע

די פארשטעלונגען מיט רודאלף זאסלאווסקי און זיין געקליבענעם אנסאמבל אין טעאטער פילהארמאניע געהען אדורך מיט א גרויסען מאראלישען און מאטעריעלען דערפאלג. די אויפגעפיהרטע ביז אהער פיעסען ווי: „טוביה", „חסידים" האבען בעוויזען צו פערדעקאמענדירען דעם אנסאמבל, וועלכער שפילט איצט אין פילהארמאניע פאר דעם עולם ווי אנ׳ערנסטע טרופע מיט אמת׳דיג קינסטלעריש בעציהונג צו טעאטער.

די דריטע אויפפיהרונג פון ר. זאסלאווסקי וועט זיין דאס בעוואוסטע קלאסישע ווערק פון לעוו טאלסטאי „ליבע און אייפערזוכט".

די דאזיגע פיעסע פערמאגט אין זיך זעהר א סך העכסט־שפאנענדע מאמענטען. חוץ דעם, האט נאך די רעזשי אריינגעפיהרט אין דעם שטיק רוסישע מאטיווען, מוזיק און ראמאנסען.

די פיעסע ווערט געגעבען פרייטאג, דעם 6. אלס די דריטע פרעמיערע.

כדי צו געבען די מעגליכקייט די ברייטע מאסען צו בעזוכען די פארשטעלונגען האט די דירעקציע בעשלאסען צו בעדייטענדיג פערבילליגערען די פרייזען אויף אלע פארשטעלונגען. ד. ה. אויף די אווענד־פארשטעלונגען פון 1 ביז 3 זל. אויף די נאכמיטאג און פאפולערע פארשטעלונגען פון 70 גר. ביז 2 זלאטיס.

קופאן

אויף א יורידישער עצה

גילטיג דאנערשטאג, דעם 5־טען מערץ

א בעקאנטער יוריסט ערטיילט יורידישע עצות פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאקציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.

אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט" — פון דעם זעלבען טאג. —

די פסח־אקציע אין דער קהלה

צוליב דעם, וואס לעצטענס הערשט א גרעסערע בעוועגונג אין דער קהלה, איז בעשלאסען געווארען, אז די פסח מאטעריאלען פאר די שטיבלעך, חברות און פעראיינען זאלען ווערען ארויסגעגעבען טעגליך פון 6–9 אווענד און פרייטאג פון 11–13. שבת וועט מען קיין מאטעריאלען נישט ארויסגעבען.

פון „אררט"

עס איז „יום־טוב אינדערוואכען"

היינט ווערט איין מאל געשפילט דער נייער שלאגער־פראגראם א. נ. יום־טוב אינדערוואכען, וואס האט זעהר שטארק און סגעצימען ביים עולם.

אנהויב 9.45 אין אווענד.

אויף דעם קומענדיגען זונטאג זענען פער קויפט 2 פארשטעלונגען פאר דער וואוילטעטיגקייט־אינסטיטוציע „משמרת החולים", און אויף דעם 17 ד. ח פאר דעם מעדעס־קוראטאריום.

היינטיגען שבת א. נרערפריה, 10 א זייגער־רעפעראט און רעציטאציע קאנצערט פון בעריהמטען ארטיסט אברהם מארעווסקי.

ראדיא־פראגראם

דאנערשטאג, ד. 5 מערץ

11.58 — צייט־סיגנאל, 12,05 — גראמאפאן־פליטען, 12,35 — שיל־קאנצערט פון ווארשעווער פילהארמאניע, 14,30 פארלעזונג, 15,35 קאמוניקאט פון ל. א. פ. פ. 15,50 פארלעזונג וועגען עספעראנטא, 16,15 גראמאפאן־פליטען, 17,15 נאכמיטאג קאנצערט, 18,45 פערשידענעס, 19,10 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס־קאמער, פראגראם אויף מארגען, 19,25 גראמאפאן פליטען 19,40 ראדיא־זשורנאל, 20,00 פעליעטאן, 20,15 ראדיא טעכנישער שמועס, 20,30 אינטערנאציאנאלער קאנצערט פון וויען, 22,00 אן דיקציע פון ווארשא, 22,45 קאמוניקאטען, טאנץ מוזיק.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך

אז תשכב בטח ושענן כי הלך בתום

ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם וואלט נאר קומען און בירא

פון ד. מאנעלא

וואס איז איבערגעטראגען געווארען פון צווייטען הויף אויפ׳ן ערשטען הויף פיעטריקאווער 17, לינקע אפיצינע פארטער, טעל. 124-95

וואו ס׳ווערט ווייטער ערלעדיגט פינקטליך און געוויסענהאפט געשריבען א׳ לערליי ביטעם: ציווילנע, קארגע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואלאציעס, קלויזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אויסלאנד ראזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.

בעמ.: קלויזולער און זאבעזפיעטשעניעס העררען בעט מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

מיט אכטונג ד. מאנעלא,

פיעטריקאווער 17. 1־טער הויף

א שפּאַציר איבער דער בערלינער בערזע

די בערלינער בערזע איז אָרגאַניזירט אין 2 הויפּט־אָפּטיילונגען: אין אַ ווערט־פּאַפּירען־ און וואַרען־בערזע, וועלכע בעשטעהט ווידער פון אַ מעטאַל־ און אַ פּראָדוקטען־בערזע. די לעצטע האָט אָבער מיט דעם גרויסען פּובליקום איבערהויפּט נישט צו טון און איהר בעטריב געהט דערפאַר גאַנץ שטיל צו. זי איז אייגענטליך אַ מין מאַרק פאַר'ן גרויס־האַנדעל.

פיל אינטערעסאַנטער איז אָבער דער בעטריב אין דער ווערט־פּאַפּירען־בערזע. זי ברענגט שוין דעם פּובליקום אוממיטעלבאַר מיט דעם באַנקיר צוזאַמען. אַזוי ווי די בערלינער בערזע איז אַ אָפּגעשלאָסענע, קענען זיך אין איהר נאָר אַזעלכע פּערזאָנען בעטייליגען, וועלכע לעגען פאָר גאַנץ בעשטימטע זיכערונגען. אַלע אַנטיילנעמער קען מען צוטיילען אויף 3 גרופּען: באַנקירען, מעקלער און שפּעקולאַנטען. די אינטערעסאַנטסטע ראָלע שפּילען אָבער די מעקלער. אינמיטען פון יעדען זאַל שטעהט פאַר זיי אַ ספּעציעל צוגעריכטע בינע. פונדאַנען מעלדען זיי דאָס אַלע אַנטיילנעמער איבער די פערשידענע קורסען. פריהער פלעגען זיי די פערעג דערונגען פון די קורסען אָנשרייבען מיט קרייד אויף ספּעציעל אָוועקגעשטעלטע טאָוולען. דער געדראַנג אַרום זיי פלעגט אָבער זיין אַזוי גרויס, אַז מ'האָט געמוזט זוכען אַ מעהר מאָדערנערען מיטעל. הכּם אינגאַנצען זענען נאָך די טאָוולען נישט אָפּגעשאַפט. ווערען אָבער שוין איצטער די קורס־מעלדונגען אי־בערגעגעבען דורך עלעקטרישע ציפערען. אויף דער הינטערשטער וואַנט פון זאַל זענען אָנגעשריבען אין פערשידענע פאַרבען די אין פראַגע־קומענדע אַקציעס. יעדע פון זיי האָט פאַר זיך 4 אַזוי גערו־פענע „פעלדער", וואו דער מעקלער קען פון זיין בי־נע מעלדען די פערשידענע קורסען. אין איין „פעלד" (בערזיאַניש אויסגעדריקט) מעלדעט ער דעם אָנ־פאַנגס־קורס, דאַן — די שוואַנקונגען אין משך פון טאָג און צולעצט — דעם אָפיציעלען שלוס־קורס.

די ליכט ציפערען זעהען זיך זעהר גוט אויפ'ן גאַנצען זאַל, אַזוי, אַז די אַלע באַנקירען זאָון שפּעקולאַנטען קענען גלייך מערקען די קורס־וואַק־לונגען. יעדע באַנק האָט פאַר זיך אַ ספּעציעלען פּלאַץ און טעלעפאָן־אַפּאַראַט, פונוואַנען זי מעלדעט דעם קורס אין איהר געשעפט אריין. אין בערזען־האַנדעל שפּילט, ווי בעקאַנט, אַ גרויסע ראָלע פשוט יעדע מינוט און יעדע סעקונדע. ביי דער קלענסטער פערשפּעטיגונג קען מען האָבען אַ היזק אַוש אין די טויזענטער. און ס'איז זיך דערפאַר נישט צו וואונ־דער ן, וואָס דער שנעלער באַבריכטען־דינסט איז דאָ אויסערגעוועהנליך גוט אָרגאַניזירט. דער קעלער, וועלכער איז אונטערגעמויערט אונטער דער גאַנ־צער ריזיקער בערזען־געביידע, איז אויסגעצאַמט אין קליינע צימערען, וואו ס'געפינען זיך טעלעפאָן־אַפּאַראַטען. די צימערען זענען אָפּגעדונגען דורך די באַנקירען און אַנדערע בערזע־אינטערעסאַנטען. און ווען מ'בעקומט דאָ אַ מעלדונג פון זאַל איבערן קורס פון דיי בעטרעפענדער אַקציע, גיט מען איהם גלייך איבער אין אינלאַנד און אויסלאַנד. אויך אַ פּאָסט און טעלעגראַפען־אַמט געפינט זיך אין אָט דעם בעריהמטען בערזען־קעלער.

כדי צו אילוסטרירען דעם דאָרטיגען בעטריב, וועט זיין גענוג צו דערמאָנען, אַז אין 1923 פלעגט מען פונדאַנען טעגליך פיהרען איבער 24 טויזענד טעלעפאָנישע געשפּרעכען און איבער 5000 טע־לעגראַמעס פלעגען אָפּגעגעבען ווערען. איצטער איז אָבער דער בעטריב אַ סך שטילער.

אין די פריהערדיגע יאָהרען איז די בערלינער בערזע געווען פאַר אַלעמען אָפען און מיט אַ גאַנץ קליינעם אָפּצאָהל האָט איהר יעדער געקענט בע־זוכען. דאָס פרעמדע פּובליקום פלעגט אבער — ווי אַן'אַלטער בערזען־בעאַמטער דערצעהלט מיר — זייער שטערען דעם בערזען־פערקעהר. היינט איז דערפאַר די בערלינער בערזע פאַר פרעמדע בעזו־כער אינגאַנצען געשלאָסען. נאָר אַ דאַנק אַ ספּעצי־יעלע פערגאַנשטאַלטונג פון דער „דייטשער וועלט־ווירטשאַפטליכער געזעלשאַפט", וועלכע איז פאָרגע־קומען דעם 26־טען פעברואַר ה. י. איז מיר אויך ג־קוים געלונגען צו בעקומען אַ אַזויגערופענע „טייל־נעמער־קאַרטע". אָבער דאָס אויך נאָר אין די פריהמאָרגען־שעה'ן, ד. ה. ביז 12 אַ זייגער, ווען די בערזע ווערט געעפענט. איך האָב אַלזאָ ליידער נאָר געקענט זעהען די ספּעציעלע איינריכטונגען, אָבער דעם פערקעהר אין די בעשטימטע בערזען־שעה'ן נישט. דאָס וואָס מיר האָבען נישט געקענט זעהען, האָט אונז דער פערוואַלטער פון דער בערלי־נער בערזע אין אַ רעפעראַט דערצעהלט און ערשט דאַן — פון זעהען און פונהערען — האָט מען גע־קענט בעקומען אַ קליינע פאָרשטעלונג, ווי אַזוי די בערלינער בערזע איז אָרגאַניזירט.

אין די ראַמען פון דער היינטיגער ווירט־שאַפטס־אָרדנונג שפּילט די בערזע איינע פון די וויכטיגסטע ראָלען און ס'איז דערפאַר אויך פאַר יעדען זייטיגען מענשען זעהר וויכטיג אַמאָל די אייגענאַרטיגע אָרגאַניזאַציע פון מאָדערנעם געלד־מאַרק צו זעהען.

חנוך דרוץ.

אויסגעגעבען דעם נדן און אוועקגעוואָרפען די כלה

דער אמעריקאַנער קאָנסולאַט וויל נישט אריינלאָזען דעם חתן מיט אַ צווייטער כלה

ביאַליסטאָק. די געשיכטע האָט זיך אָנ־געהויבען מיט עטליכע יאָהר צוריק.

אַ בחור פון די סוחרישע קרייזען האָט געשרי־בען תנאים מיט אַ מיידעל וועלכע האָט איהם גע־געבען נדן טויזענד דאָלאַר.

דעם נדן האָט מען נישט איינגעלעגט, נאָר דער מחותן האָט גלייך נאָך די תנאים אַוועקגע־געבען דאָס געלד דעם חתן, ער זאָל קענען פערברײ־טערען זיינע געשעפטען.

עס איז אַוועק אַ חודש נאָך אַ חודש און ווען מען פלעגט אָנהויבען מיט'ן חתן צו טענה'ן מכּוח חתונה, פלעגט ער געבען אַן'אויסמיידענדע תשובה.

מיט דער צייט האָט ער אויך אויפגעהערט קומען צו דער כלה.

ס'איז פערשטעהט זיך, געוואָרען אַ טומל, דער כלה'ס קרובים האָבען אָנגעהויבען צו מאַכען סקאַנדאַלען.

באין ברירה האָט דער חתן אויסגערעדט זיין האַרץ, אַז דאָס געלד האָט ער פערלוירען, אין די געשעפטען און אָהן געלד קען ער נישט חתונה האָבען.

די כלה איז פון דער דאַזיגער בשורה געוואָרען קראַנק און אַ היבשע צייט געלעגען אין בעט.

די מחותנים האָבען דעם חתן גערופען לדין, אָבער ס'האָט גאָרנישט געהאָלפען.

דער שידוך איז אינגאַנצען געוואָרען אויס, די כלה האָט נישט געקענט קריגען קיין אַנדער חתן ווייל זי האָט פערלוירען דעם נדן.

דער חתן האָט אָבער פאַר דער צייט זיך דאָ בעקענט מיט אַ רייכער אַמעריקאַנער מיידעל און ער איז געוואָרען פאַר איהר אַ חתן.

מיט אַ קורצע צייט צוריק איז שוין פאַרגעקו־מען די חתונה און די יונגע פּאָר האָט שוין געזאָלט אַוועקפאָהרען קיין אַמעריקאַ.

ווען זיי זענען אָבער געקומען צום אַמעריקאַנער קאָנסול האָט זיך אַרויסגעוויזען אָט־וואָס:

די ערשטע כלה האָט אין אַ בריף צום קאָנסול איבערגעגעבען די גאַנצע געשיכטע מיט'ן פערכאַפּ־טען נדן און געבעטען רחמנות האָבען אויף איהר, נישט אַרויסצולאָזען איהם פון פּוילען, כל זמן ער וועט נישט אַוועקגעבען די נדן־געלד.

דער אַמעריקאַנער קאָנסולאַט האָט געמאַכט אָנפראַגעס וועגען דעם אין די ביאַליסטאָקער גע־העריגע אינסטיטוציעס, און ווען ס'איז דערהאַלטען געוואָרע זאַ תשובה אַז דער ענין שטעלט זיך טאַקע אַזוי פאָר האָט דער קאָנסול בעשלאָסען צו דער־פילען די בקשה פון דער ערשטער כלה.

דער סוף איז געווען, אַז די אַמעריקאַנער כלה האָט געגעבען דער ביאַליסטאָקער כלה „אַכט הונ־דערט דאָלאַר און ערשט דעמאָלט האָט די אַמערי־קאַנער בירגערין געקאָנט פאָהרען מיט איהר מאַן קיין אַמעריקאַ.

DOKTÓR

H. WOŁKOWYSKI

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

צעגעלניאַנאַ 36, טעל. 90-216

ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער־שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען

נעמט אָן פון 9 – 2 נאַכמ. און פון 5 – 9 אָוועגד

פאַר דאַמען בעזונדערען וואַרטע־צימער.

א פּאַריזער טעאַטער־דירעקטאָר ענטזאָגט א דאַמע א בילעט אין ערשטער רייה

ווייל זי איז געווען צו־היימיש מיט אַקטיאָרען

זעהר אַ טשיקאַווער פּראָצעס וועט אינגיכען קומען פאַר'ן פּאַריזער טריבונאַל.

מעג אַ טעאַטער דירעקטאָר ענטזאָגען אַ בילעט אויף אַ פּלאַץ אין די פאָדערשטע רייהען, אַ צו־שויער, מיט'ן אויסרייד אַז ער ווייזט אַרויס צופיל סימפּאַטיע מאַנכע אַרטיסטען, וועלכע ער האָט ליב?

די זאַך פאָדערט אַ קורצע ערקלערונג:

מאַד. ריבולע איז געווען אַבאָנירט אין אַ פּאַרי־זער אָפּעראַ טעאַטער אויף אַ פּלאַץ אין דער ערש־טער רייה, אַזוי ווי זי האָט זעהר ליב געהאַט מוזיק, פלעגט זי אַרויסצייגען גרויסע סימפּאַטיע מאַנכע אַרטיסטען פון וועלכע זי האָט געהאַלטען און אין געגענטייל זי האָט זיך פערהאַלטען זעהר קאַלט, בעת עס האָבען געזונגען שוישפּילער פון וועלכע זי האָט נישט געהאַלטען.

ווען עס איז געקומען די צייט פון בענייען איהר אַבאָנאַמענטס קאַרטע, האָט מען איהר גע־מאָלדען אַז מען קען איהר נישט געבען קיין פּלאַץ אין דער ערשטער רייהע, נאָר עטוואָס ווייטער ווי די ערשטע דריי רייהען. די ביוראָליסטין האָט איהר דערצעהלט, אַז זי האָט בעקומען אַ בעפעהל איהר נישט צו פערקויפען קיין פּלעצער אין דער ערשטער רייה.

מאַדאַם דיבולע דענקט, אַז אַ טעאַטער דירעק־טאָר האָט נישט קיין רעכט צו טון אַזאַ זאַך, און זי קלאָגט איהם דערפאַר אָן אויף 3000 פראַנק שאָדען ערזאַץ, איהר אַדוואָקאַט איז ליאָנעל נאַס־טאָרג.

דער טעאַטער דירעקטאָר טענהט אַז ער האָט דאָס געמעגט טון, ווייל ס'איז פערהאַן אַ סטאַ־טוט, לויט וועלכען היימישע מענשען פון אַקטיאָרען אָדער קרובים טאָרען נישט זיצען בעהנטער פון דער פינפטער רייה, כדי עס זאָל זיך נישט איינשטעלען קיין צו גרויסע היימישקייט צווישען זיי און די אַקטיאָרען אויף דער ביהנע, אַזוי ווי די פרוי איז געזעסען צו נאָהענט, איז זי געוואָרען צו היימיש מיט די אַקטיאָרען און כדי אויסצומיידען די היימישקייט איז גלייכער, אַז זי זיצט ווייטער.

די ענטשיידונג געהט איצט צום ריכטער: האָט דער אָפּעראַ דירעקטאָר געהאַט דאָס רעכט אַזוי צו האַנדלען?

די איינלאַדונג

(סקיצע)

פון חיים וויסאַצקי

עטליכע יאָהר האָט זיך געצויגען די אינטי־מע בעקאַנטשאַפט זייערע, אָבער לסוף האָט פריד־קעס איינגעזעהען, אַז ס'וועט גאָרנישט זיין דערפון.

מיניע פלעגט פון זיינע אַלע אָנצוהערענישען בכּוח עפּעס ערנסטעס זיך נישט מאַכען וויסענדיג; און לעצטענס האָט זיך שוין איהם אפילו אָנגעהוי־בען אויסדוכטען, אַז זי איגנאָרירט איהם.

איז אָבער פרידקעס נישט געווען פון די בעטלערישע נאַטורען. איז ער טאַקע אין אַ קור־צער צייט אַרום אַ חתן געוואָרען דורך אַ גערעד־טען שידוך, פאַר זיינע אַ ווייטע קרובה, אַביסעל אַן'אָבגעבלאַקירטע, איבערגעוואַקסענע, אָבער נגידיש מיידעל, און ער האָט אויסגעמיטען יעדע בעגעגעניש מיט מיניע'ן.

בעגעגענט איהם איינמאָל דיזעלבע מיניע אַנ'אָוונט, ווען ער אַלט זיך פון דער כלה אַהיים גריסט ער איהר, קומט זי איהם אָבער דוקא פּנים אל פּנים.

בלייבט ער שוין שטעהען און דערלאַנגט איהר די האַנט.

פרעגט זי זיך נאָך אַזוי פּעראַינטערעסירט: וואָס מאַכט מען? וואָס זעהט מען איהם עפּעס נישט? און פּלוצלינג גיט זי אַ פרעג:

— זעהט, פרידקעס! כ'האָב געהערט, איהר חתנ'ט זיך?

— ס'קען זיין!

— נו, קען מען שוין אפשר אייך אָפּגעבען מזל־טוב?

— כמעט אַזוי!

געהען זיי שוין אין דער בעקאַנטער ריכטונג צו איהר שטוב. פרעגט זי איהם, צי ווער אַלס חתן, איהר וועלען בעגלייטען אַ היים? איז ער עפּעס נישט־ווילענדיג מספּים. רעדט מען שוין פון זייטיגע זאַכען...

אַביסעל שפּעטער דערפיהלט ער פּלוצלינג זיין אָרעם אין איהרען... עפּעס אַזוי וואַרים, אינטים...

שטעהען זיי שוין ביידע נעבען איהר שטוב. זי שטעלט איהם אַלץ פראַגעס, ער ענטפערט אום גערן. ווי וואָלט ער שוין געוואָלט, ס'זאָל זיין נאָכ'ן געזעגענען זיך, אין פּלוצלינג..

— פרידקעס, קומט אַרויף צו אונז אַביסעל! מיר דוכט, איהר האָט באַלד אַ רעגען!

— ס'קען נישט זיין! — ענטפערט ער שוין אַביסעל צושראָקען...

— אָבער גאָט! ס'קאַפּעט שוין! איהר שרעקט זיך צו אונז אַרויפגעהן?

זיצט ער אין העל־בעלויכטענעם זאַל אויפ'ן פּלושענעם גוט־בעקאַנטען דיוואַן, בעטראַכט מחשבה־לאָז ווי צום ערשטען מאָל די טונקעלע מאָזאַאיק טאַפּעטען. הייסט זי דערלאַנגען טיי און אַליין טאַכט זי זיך בעקוועהם. זי בלייבט אין דער לייכט־דעקאָלטירטער שטוב־קליידעל. און אין אַ מינוט אַרום זיצט זי שוין גאַנץ בעקוועהם נעבען איהם...

אַ בעקאַנטער אָנגענעהמער פּערפיום־ריח דערטראָגט זיך פון איהר...

— און אָט, פרידקעס, זייט איהר פאַלש אייער כלה!...

ער טרינקט דעם טיי, שווייגט און שמייכעלט עפּעס אַזוי נאַריש און אומבעקוועהם.

— איז זי כאָטש אַ שעהן מיידעל?

— איהר ווייסט דאָך, אַז פרידקעס איז פון שטענדיג אָן געווען אַ שטיקעל מבין!...

מיניע זיצט שוין נאָך נעהענטער צו איהם, קוקט איהם דרייסט אין פּנים און שמייכעלט אַזוי פרויען־מעסיג רעטענישפול.

— איהר ווייסט פרידקעס! איהר זייט איצ־טער גאָר אינטערעסאַנטער!... ווייזט אויס, ס'איז ריכטיג, וואָס מען זאָגט: בחורים, אַז זיי ווערען חתנים, ווערען זיי אינטערעסאַנטער! אָבער זעהט! אייער קראַוואַט געפעלט מיר ביז גאָר! וועמעס געשמאַק איז עס?

פרידקעס ענטפערט נישט, נאָר ער דער־פיהלט, ווי נאָהענט זי זיצט נעבען איהם... ווי צוציהענדיג שעהן זי איז איצט... די שוואַרצע, טיפע און אַזוי פיל צוזאָגענדיגע אויגען גלאַנצען עפּעס אַזוי פיבעריש־אינטערעסאַנט, דער מאַט בראָנזענער רונדער דעקאָלטירטער נאַקען שטאַרצט אַזוי ווייבליך פון לייכטען קליידעל אַרויס...

און אין דמיון: יענע... אויסגעלאָשענע מאַ־טע בליקען, און די קנאָכענדיגע איבערגעוואַקסענע פיגור... אָבער נישט זיין שולד... ער דערפיהלט די אַלטע וואונד... געמיינט, ער וועט פערגעסען...

ער פּרובירט זיך אַ ביסעל צושטויסען.

— מיניע! שפּילט עפּעס גאָר! עס דערמאָהנט זיך מיר נאָך פון יענע יאָהרען... עפּעס איינע פון יענע עלעגיעס.

— געהט, ווי ראָמאַנטיש געשטימט איהר זייט! איהר געהט דאָך עפּעס חתונה האָבען!..

זיצט זי שוין ביי דער פּיאַנאָ, די עלעקטריע אויסגעלאָשען, דער קליינער מיניאַטור־אַבאַזשור־לעמפּעל איבער'ן פּיאַנאָ וואַרפט שאָטענס איבער'ן ליידיגען פענסטערען זאַל.

שטעהט ער איבערגעבויגען איבער איהר שטול, אַ ביסעל דענערווירט, מיט עפּעס אַזאַ פיבערהאַפ־טען נשמה־ציטער. דער פּנים איינגעראָבען אין איהרע געדיכטע חייכע שמעקעדיגע האָר...

ס'ציטערען אונטער איהרע צאַרט־בלאַסע פינגער די קלאַווירען, ס'פליסען פער'דבקה'ט בענ־קענדיגע קלאַנגען. ס'שוועבט אין נאַכטיגער שטיל־קייט אין אַ תּפילה'דיג שפּילען עקסטאַז אַ מעלאַנ־כאָלישע עלעגיע.

פּלוצלונג... אַ לעצטער גסיסה־אַקאָרד הילכט אָפּ. זיין קאָפּ איבערגעבויגען צו איהרע הענד. אַ געגענזייטיגע קאָנוואולסיוו־מאַגנעטישע ליפּען בע־העפטונג... און...

— פרידקעס! ס'איז שפּעט, געהט אַהיים!

בלייבט ער אַביסעל מבולבל...

איז שוין אָבער אין זאַל לאַנג ליכטיג, בע־מערקט ער אַ מאָדנעם שינוי אויך איהר:

אַ שטרענגע און עפּעס אַ קאַלטע ערנסטקייט יאָ, זי איז שוין אַנ'אַנדערע...

ער געדענקט, זי איז שטענדיג אַזעלכע גע־ווען...

מינוטענווייז ברויזענדיג־טעמפּער אַמענטפול תּאוה'דיג, מינוטענווייז קאַלט, מיידעלש־צניעות'דיג שטרענג.

ער דערהערט שוין אין איהר טרוקענע אַבי־סעל איראָנישע שטימע:

— פרידקעס, איהר ווילט זיך דאָך מסתּמא נישט קאָמפּראָמיטירען? טאָ לויפט אין שטוב, ס'איז נאָך פאַר האַלבע נאַכט...

קלערט ער: יאָ, ס'איז איצט איבעריג יעדע רגע...

שטעהט ער שוין אין פּאַלטאָ. זי דערלאַנגט איהם קאַלט־בעוועגלאָז די האַנט...

רייסט זיך איהם אַ שטיק האַרץ אָפּ...

— מיניע, ווען טרעפען מיר זיך?

— וואָס? — האָט זי געזאָגט שטרענג און קאַלט.

איהר צוועק איז געווען ערריכט. מעהר האָט זי איהם נישט געדאַרפט האָבען.

סענסאַציאָנעלער פּראָצעס פון אַ פרוי, וואָס האָט ערמאָרדעט איה־ אייגען קינד

די טראַגעדיע פון דער פרוי האָט אויפגערודערט גאַנץ ענגלאַנד.—זי איז פער'משפט צום טויט

(אַ בריף פון לאָנדאָן)

אין דעם לאָנדאָנער צענטראַלען קרימינאַל־געריכט „אָלד־בעילי“ האָט זיך די וואָך אָפּגעשפּילט אַ דראַמע, וואָס האָט אויפגערודערט גאַנץ ענגלאַנד. אַ יונגע פרוי איז פעראורטיילט געוואָרען צום טויט פאַר אַבזיכטליך ערמאָרדען איהר קינד. און דערזעלבער ריכטער, וואָס האָט אַרויסגעגעבען דעם טויט־אורטייל, האָט גלייך אויפ'ן שטעל בעפוילען אַז דער אורטייל זאָל אָפּגעהאַלטען ווערען אויף אַן'אומבעשטימטער צייט.

דער ערשטער אַקט פון דער דראַמע האָט זיך אָנגעפאַנגען אין „וואָלטהעמסטאָו“, אַ געגענד אין לאָנדאָן מיט אַן'אָרימער אַרבייטער־בעפעלקערונג. אין אַ פינסטערען צימער'ל אין איינעם פון די הייזקעס האָט געוואוינט אַ געוויסע מיסעס ווייז מיט איהרע פיר יונגלעך, דער עלטסטער עלף יאָהר אַלט.

זי איז געווען אַ שעהנע, יונגע ברונעטקע, פון אַ יאָהר דרייסיג. מיט עטליכע חדשים צוריק ווען זי איז געקומען אין וואָלטהעמסטאו דינגען אַ צימער האָט זי זיך אָנגעגעבען פאַר אַן'אַלמנה. די דירה־געלד פאַר'ן צימער איז געווען פינף שילינג אַ וואָך, און די באַלעבאָסטע האָט געפאָדערט צוויי וואָכען דירה־געלד אין פאָראויס. עטליכע חדשים נאָכאַנאַנד האָט זי געצאָהלט איהר דירה־געלד רעגעלמעסיג צוויי וואָכען אין פאָראויס, זי האָט געלעבט שטיל, איינזאַם און צוריקגעצויגען.

אָפטמאָל פלעגט איהר קומען בעזוכען די מוטער איהרע, אַ זעהר אָרימע אַלטיטשקע, וואָס האָט זיך געמוזט אַליין ערנעהרען, זעהר זעלטען פלעגט אויך קומען צו איהר אַ מיטעליעהריגער מאַן, וועלכען זי האָט פאָרגעשטעלט פאַר די שכנים אַלס איהר ברודער, און וועלכען די קינדער פלעגען רופען „אָנקעל“. אַ פאַר מאָל האָט דער מאַן אויך מיטגעבראַכט צוויי יונגע קינדער, ביי אַזעלכע געלעגענהייטען פלעגט די פרוי זיין זעהר פרעהליך און מונטער, זי פלעגט קושען און האַלזען זייערע קינדער נאָך מעהר ווי איהרע, און די שכנים פלעגען פשוט בעוואונדערען די גרויסע ליבע, וואָס שוועסטער און ברודער פלעגען אַרויסווייזען איינע צו די אַנדערע.

עטליכע וואָכען פאַר קריסטמעס האָט איהר באַלעבאָסטע בעמערקט, אַז איהר שכנטע געהט נישט, ווי געוועהנליך צו דער אַרבייט, און די באַלעבאָסטע האָט אויפגעהערט צו קריגען דירה־געלד רעגעלמעסיג, די שכנה האָט געבעטען דער באַלעבאָסטע אָפּוואַרטען איהר נאָך אַ פאַר וואָכען, ביז זי וועט קריגען אַרבייט.

אַז ס'זענען אַריבער נאָך אַ פאַר וואָכען און זי האָט קיין אַרבייט נישט געקראָגען, האָט די באַלעבאָסטע נאָך שטאַרקער אָנגעהויבען צו מאָהנען, דירה־געלד און האָט איהר געסטראַשעט אַרויסצוזעצען פון צימער. די פרוי האָט דאַן פערקויפט אַן'אַלטע ניי־מאַשין און צוויי שטוהלען, וואָס זי האָט פערמאָגט, און האָט אָפּגעצאָהלט דירה־געלד.

יענע נאַכט זענען די שכנים פון דער אָרימער געסעל געקומען שפעט אַהיים אָנגעלאָדען מיט פעקלעך, וואָס זיי האָבען איינגעקויפט אויף יום־טוב, פאַר זייערע פאַמיליעס. די באַלעבאַסטע איז געקומען שפעטער פון אַלעמען. עס איז שוין געווען נאָך האַלבע נאַכט, ווען זי איז צוגעקומען צו איהר הייזעל, און פאַר דעם שוואַכען שיין פון אַ טונקעלען גאַסען־לאָמפּ האָט זי בעמערקט עפּעס אַ ווייס פעקעלע ביים שוועל, ווען זי האָט עס אויפגעהויבען, האָט זי באַלד דערזעהען אין פעקעל איינגעוויקעלט אַ טויט קינד, און זי האָט דערקענט, אַז דאָס איז איהר שכנה'ס. זי האָט געמאַכט אַ געוואַלד, מענשען זענען זיך צוזאַמענגעלאָפען, די באַלעבאָסטע האָט גענומען לויפען אויף די טרעפ צו איהר שכנה, אויף די טרעפ האָט זי זיך אָנגעשטויסען אויף פרוי ווייז. די מוטער פון טויטען קינד, וועלכע איז געלעגען אַ צוזאַמענגעדרעהטע אין אַ בעוואוסטלאָזען צושטאַנד.

ווען מען האָט איהר צו זיך געבראַכט, זענען איהרע ערשטע ווערטער געווען: איך האָב מיין קינד פערגיפטעט מיט דער לעצטער פעני, וואָס איך האָב פערמאָגט, שיקט נאָך פאָליציי“.

מען האָט די אומגליקליכע אַרעסטירט און די טעג איז פאָרגעקומען איהר פּראָצעס. די רעגירונג האָט איהר געגעבען אַן'אומזיסטען פערטיידיגער.

איהר פערטיידיגער האָט אין געריכט דערצעהלט איהר טרויעריגע געשיכטע; זי האָט געהייראַט, ווען זי איך נאָך קיין צוואַנציג יאָהר נישט אַלט געווען, און זי איז ענטוישט געוואָרען אין איהר מאַן נאָך איידער איהר ערשטעס קינד איז געבוירען געוואָרען, ער האָט זיך אַרויסגעצייגט פאַר אַ ברוטאַלען נידעריגען מענשען, זי האָט געליטען און געשוויגען, אַזוי זענען אַוועק קאַרגע עלף יאָהר, זי האָט דורך דער גאַנצער צייט געאַרבייט ביי שניידעריי און אויסגעהאַלטען איהר מאַן און די קינדער. זי האָט זיך פאַר קיינעם נישט בעקלאָגט. און קיינער האָט פון איהר נישט געוואוסט. אַפילו נישט איהר אייגענע מוטער, ביז עס איז געקומען אַזוי ווייט, אַז איהר מאַן האָט איהר געוואָלט צווינגען צו פיהרען אַ לעבען פון זינד. און איהם צו געבען געלד פאַר אַנדערע פרויען, זי וואָלט איהם אַפילו דאַן געקענט איבערגעבען אין די הענד פון געזעץ. זי האָט אָבער נישט געוואָלט, אַז מ'זאָל זיך דערוויסען פון איהרע שרעקליכע ליידען. ענדליך האָט איהר מאַן זי פערלאָזט.

זי איז געבליבען אַליין, מיט דריי קינדער, און איז געווען צופרידען וואָס זי איז פון איהר ברוטאַלען מאַן בעפרייט געוואָרען, כאָטש נישט איינגאַנצען, ווייל זי איז נישט געווען געט'גט. זי האָט אָבער געוואוסט, אַז זי קען צו יעדער צייט קריגען פון איהם אַ געזעצליכע שיידונג, ווייל ער איז שוין געווען אַריינגעפאַלען צו דער פאָליציי אין די הענד. צוליב דעם קריזיס איז זי געבליבען אָהן אַרבייט. צו יענער צייט האָט זי זיך בעקענט מיט אַ מאַן, אַן'אַלמן מיט צוויי קינדער, און ער האָט איהר אָנגעבאָטען מיט איהם צו הייראַטען. זי האָט זיך נישט געאיילט, ווייל זי איז שוין געווען אַן'אָנגעלערנטע, זי האָט אָבער זיין פריינדשאַפט גערן אָנגענומען, און האָט אָנגעהויבען מאַכען פלענער, ווי צו קריגען אַ גט פון איהר מאַן. דער פריינד האָט איהר דערווייל אַריינגעפיהרט צו זיך אַהיים וואו ער האָט געוואוינט מיט זיין מוטער און מיט זיינע צוויי קינדער, און ד יפריינדשאַפט צווישען זיי איז שטאַרקער געוואָרען.

צו יענער צייט איז זי קראַנק געוואָרען און דורך דער צייט פון איהר קראַנקהייט האָט ער אַרויסגעצייגט אויסערגעוועהנליכע ליבע און צערטליכקייט צו איהר און צו איהרע קינדער. ער האָט איהר פערפאָלגט מיט זיין ליבע, ביז זי האָט זיך איהם איבערגעגעבען. זי האָט געהאָפט, אַז די שיידונג פון איהר מאַן וועט איהר לייכט אָנקומען, און זיי וועלען ווערען געזעצליכע מאַן און פרוי. דערווייל האָט זי פון איהם געהאַט אַ קינד, און די פאָרמאַליטעטען פון אַ גט זענען נאָך אַלץ נישט פאָרגעקומען, זי האָט אָבער געגלויבט אין איהם, און זייט דעם קינד'ס געבורט האָט זי זיך נאָך מעהר איבערגעגעבען צו איהם. זי האָט איהם אָנגעבאָטען, אַז זיי זאָלען געהן וואוינען צוזאַמען אום זיי זאָלען קענען ערציהען זיינע צוויי קינדער צוזאַמען מיט איהרע, ער האָט אָבער געפונען פערשידענע תירוצים און זיי האָבען געוואוינט בעזונדער. ער פלעגט איהר בעזוכען אַ פאַר מאָל דורך דער וואָך און ער פלעגט איהר אויך צאָהלען עטליכע שילינג אַ וואָך צושטייער פאַר'ן קינד, וואָס זי האָט פון איהם געהאַט.

ביסלעכווייז זענען זיינע בעציהונגען צו איהר קעלטער געוואָרען. ער האָט אָנגעהויבען איהר ווייניגער שטיצען. ביז ער האָט אינגאַנצען אויפגעהערט, כאָטש ער פלעגט איהר פון צייט צו צייט בעזוכען או זמיט איהר פערברענגען. זי איז ענדליך געצוואונגען געווען זיך צו בעזעצען אין איין צימערל, אין דעם ביליגסטען, וואָס זי האָט געקאָנט קריגען, און ווען זי איז געקומען וואוינען אין וואָלטהעמסטאו האָט ער שוין אַפילו נישט געוואָלט קומען צו איהר בעזוכען. זי האָט זיך קוים איינגעבעטען ביי איהם ער זאָל קומען און זעהן אין וואָס פאַר אַ דחקות זי לעבט. ווען פאַר קריסטמעס האָט זי שוין נישט געהאַט מיט וואָס צו צאָהלען דירה־געלד, האָט זי זיך צו איהם געווענדעט נאָך שטיצע, כאָטש עטליכע שילינג פאַר'ן קינד, ער האָט איהר אָבער ענטזאַגט, און ווען זי האָט איהם דערמאָנט, אַז ער וועט באַלד ווערען דער פאָטער פון איהר צווייטען קינד, האָט ער איהר שטאַרק בעליידיגט און האָט איהר פון זיין הויז פערטריבען.

יענעם טאָג, ווען די טראַגעדיע האָט פּאַסירט— האָט איהר אַדוואָקאַט דערצעהלט די ריכטער — איז זי געווען הונגעריג און פערצווייפעלט, זי האָט גענומען זייו קינד, או זאיז אַוועק צו איהם אין הויז, זי האָט דאָרט געטראָפען איהם און זיין מוטער, און זי האָט פאַר זיי ביידען דערצעהלט, איהר לאַגע און אין וואָס פאַר אַ נויט זי מיט איהרע קינדער געפינען זיך. זי האָט זיי אויך דערצעהלט, אַז דער איינציגער מיטעל, דורך וועלכען זי ערנערט זיך נאָך די לעצטע פאַר וואָכען, איז וואָס זי קויפט אויף אַלטע ברעטלעך פון פּאַק־קאַסטענס, צוהאַקט זיי און פערקויפט עס דערנאָך פאַר ברען־האָלץ. זי האָט זיך געבעטען ביי איהם, און ביי זיין מוטער, זיי זאָלען כאָטש צונעהמען פון איהר דאָס קינד אויף עטליכע טעג ביז זי וועט קריגען אַרבייט, אַבער זיי האָבען נישט געוואָלט הערען דערפון.

היינט און פאָלגענדע טעג!

מייסטערווערק פון אַלע צייטען!

ליבעס־פּאָעמע, וועגען וועלכער די וועלט האָט נישט געטרוימט!

זינג און רוהם פון קלאַנג־פילם

קעניג פון די בעטלער

אין דער ראָלע פון פּאָעט־בעטלער, דער הויפּט־אַרטיסט פון זינגפילד־טעאַטער אין ניו־יאָרק

DENIS KING

מעכטיג און דינאַמיסטיש שפּילען און זינגען פון דעם בעריהמטען אַקטיאָר האָט איבערראַשט אַלעמען און אַלע ביז איצט געזעהענע שטערן – אין דער ראָלע פון דער שעהנער פירשטין

Janette Mac Donald

בעריהמט פון פילם

„ליבעס־פּאַראַדע“

אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30 נאָכמיטאָג
שבת, זונטאָג און יום־טוב 12.30 בייטאָג

פּאָפּולערע פּרייזען.

זי האָט דאַן, געגען זיין ווילען איבערגעלאָזט דאָס קינד ביי זיי אין הויז און איז אַוועקגעלאָפען. אָבער זיין מוטער האָט איהר דאָס קינד צוריקגעבראַכט. און דאָס איז געווען דער לעצטער שטויס וואָס האָט איהר כמעט פון זינען געריהרט. זי האָט דאַן בעשלאָסען צו מאַכען אַ סוף צו זיך און צו די קינדער. זי האָט אָבער, צום גליק אָדער אומגליק, נישט געהאַט מעהר ווי איין פעני ביי זיך, און דאָס קינד פון איהר צווייטען ברוטאַלען פערפיהרער איז געווען דער קרבן...

מיט דעם פערטיגען סקאַרבאָווען און שרעקליכען נוסח האָט דער ריכטער אָנגעזאָגט דער אָנגעקלאָגטער, אַז זי איז געפונען געוואָרען פאַר שולדיג אין מאָרד, און אַז זי ווערט „פעראורטיילט צום הענגען בים האַלז, ביז זי וועט זיין טויט, און גאָט זאָל רחמנות האָבען אויף איהר נשמה, אמן!“

די דאָזיגע גאַנצע שרעקליכע צערעמאָניע איז דורכגעפיהרט געוואָרען אין אַן'עפענטליכען געריכט פאַר אַ גרויסען פובליקום וואָס האָט ביגעוואוינט דעם קורצען אָבער טראַגישען פּראָצעס, מיט אָנגעשטרענגטע נערוועו, ווען די צוויי פרויען, די וועכטערינס האָבען שוין גענומען דער אומגליקליכער אַרויספיהרען פון געריכט, האָט דער ריכטער בעפוילען אַ דזשורי פון צוועלף פרויען צו אונטערזוכען דעם צושטאַנד פון דער פרוי, אויב זי דאַרף ווערען מוטער, ווען דאָס איז בעשטימט געוואָרען, האָט דער ריכטער געהייסען אָפּשטעלען דעם אורטייל, ביז זי וועט האָבען דאָס קינד.

ל. פ—ן.

אויף זינדיגע וועגן

35) סענסאַציאָנעל־ראָמאַנטישער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

די שטילקייט האָט איבערגעריסען מערטענס.—

— איך בין גרייט, הער גוטמאַן אויסצופיהרען אייער פערלאַנג און אייך איבערגעבען די דאָקומענטען וואָס ענטהאַלטען די כעמישע ערפינדונג פון אינזשיניער הענריק הערץ.

ווידער האָבען אַלע געשוויגען, גוטמאַן דערפאַר, ווייל ער האָט נישט געוואוסט וואָס צו ענטפערען און דער דורכגעטריבענער דזשעק דערפאַר, ווייל ער האָט שוין גענוג, פאַר איהם איז גאָר געווען גענוג צו וויסען, אַז אינזשיניער מערטענס האָט די דאָקומענטען דאָס איבעריגע וועט ער שוין אַליין טון און דאָ איז שוין נישט קיין אונטערשיד, צי גוטמאַן וועט דערויף מסכים זיין צי נישט. דזשעק האָט זיך בעקוועמער פונאַנדערגעזעצט אין זיין פאָטעל און אויף פריש אָנגעשטאָפּט זיין לולקע.

— איך וואַרט אויף אייער ענטפער האָט מערטענס זיך ווידער אַמאָל געווענדעט צו גוטמאַנען. איהר האָט דאָך מיך אַזוי שטאַרק געבעטען וועגען דעם און איך האָב נישט געוואָלט, איצט זענען דאָך די דאָקומענטען פאַר אייך אַזוי וויכטיג, ס'האַנדעלט זיך דאָך וועגען דעם לעבען פון אייער טאָכטער און איהר שווייגט גאָר.

— גיט מיר אַהער די דאָקומענטען האָט גוטמאַן דעצידירענדיג געזאָגט.

— אָבער ביטע הער גוטמאַן, מיט'ן שענסטען פערגעניגען, מערטענס האָט אַרויסגענומען פון אַש, דעמזעלבען קאָנווערט מיט די חתימות, וואָס ער האָט בעקומען פון גוטמאַנען מיט דעמזעלבען פּאַק פּאַפּירען און איבערגעגעבען גוטמאַנען.

גוטמאַן איז געווען אַזוי איבערראַשט, אַז די האַנד איז איהם געבליבען הענגען אין די ליפּען, דזשעק האָט זיך געמאַכט תמעוואַטע, אַזוי ווי איהם וואָלט די דאָזיגע סצענע אינגאַנצען נישט אינטערעסירט. זיינע שעלמישע אויגען האָבען אָבער אַלץ בעמערקט און ער האָט זיך שוין געזעהען, זיצענדיג אינ'ם אינטערנאַציאָנאַלען צוג קיין בערלין מיט די דאָקומענטען אין טאַש, ער האָט שוין געזעהן דעם מיליאָן וואָס פאַן אַדעלשטיין צאָהלט דעם יעקע, ער האָט שוין געזעהען זיין חלק אין טאַש [illegible] שוין געמאַכט פלענער אויף דער צוקונפט.

מערטענס האָט זיין פּלאַן געהאַט גוט אויסגערעכענט, אַלע זיינע בעמיהונגען זיין גרויסע אָנשטרענגונג עפּעס אַרויסצובעקומען פון דער ערפינדונג, האָבען זיך איהם נישט איינגעגעבען, ער האָט אָנגעווענדעט זיין גאַנץ וויסען, זיין גאַנץ פאַך־קענטניש, כדי צו דערגעהען דאָס וואָס די דאָקומענטען האָבען אָנגעקינדיגט, אָבער אָהן ערפאָלג, און דאָך זענען אַלע צייכנונגען געווען אַזוי קלאָר און דייטליך, אַז אַפילו אַ סטודענט וואָלט די אויפגאַבע געדאַרפט לעזען. עפּעס האָט אין דעם ענין געשטעקט אַזעלכעס, וואָס האָט נישט דערלאָזט קיין פרעמדען צו לעזען דאָס רעטעניש, און ענדליך איז מערטענס געקומען צום בעשלוס, איז מעגליך, אַז די גאַנצע מעשה מיט דער ערפינדונג איז אַ פאַלשע אַזוי גוט ווי די ערפינדונג אַליין.

דאָס גאַנצע געשעפט, זיין גאַנצער ציל האָט זיך איהם דעריבער אַרויסגעגליטשט פון די הענד און ער איז געווען אויסער זיך. דעם מיספאַרפאָלג וואָס ער האָט געהאַט ביי ראָמאַן האָט נאָך פערשווערט זיין לאַגע און ער וואָלט שוין גערן זיך געוואָלט אַרויסוויקלען פון דעם גאַנצען ענין. אָבער דערביי איז ער געווען זיכער, אַז ער וועט פערלירען ראָמאַן און דאָס אויף שטענדיג און מערטענס איז נישט געווען פון די מענשען וועלכע זאָלען אַזוי לייכט רעזיגנירען, דער גורל האָט אָבער געוואָלט, אַז קומענדיג צו זיין שעף אויף צו פערענדיגען דעם ענין מיט דער ערפינדונג, האָט מערטענס זיך אונטערגעהערט דעם געשפּרעך צווישען גוטמאַנען און דעם אַמעריקאַנער דזשווי ראָלין, ער האָט געהערט די שרעקליכע געשיכטע וועגען מאָרד פון ראַפאַל באַטאַנסאָן און וועגען דעם ווער די מערדערין איז, מערטענס האָט אויסגענוצט דעם דאָזיגען אומשטאַנד, כדי פּטור צו ווערען פון די דאָקומענטען און פון דער צווייטער זייט שוין אויף שטענדיג צו ערלאַנגען ראָמאַן, זיין איינציגען חלום. אויף יעדענפאַלס האָט מערטענס נאָך געהאַט איבערגעלאָזען ביי זיך אַ קאָפּיע פון די אַלע אָריגינעלע דאָקומענטען מיט יעדע איינצעלהייט מיט יעדען שטריך און ציפער, מערטענס האָט דאָס באַר געטון אויף יעדענפאַלס, ווייל אינערליך איז ער שוין געווען זיכער, אַז די ערפינדונג איז בכלל נישט קיין ערפינדונג און איז פאַלש.

— אָבער הער גוטמאַן, האָט מערטענס ווייטער געזאָגט, בעת איך גיב אייך איבער די דאָקומענטען געפין איך פאַר מיין פליכט אייך מזהיר צו זיין, אַז איך ווייס וועגען אַלעם וואָס הער ראָלין האָט אייך איבערגעגעבען בנוגע דעם מאָרד פון ראַפאַל באַטאַנסאָנען און דער שייכות פון אייער טאָכטער צו דער דאָזיגער מאָרד־געשיכטע.

— און איהר ווילט דעם דאָזיגען צושטאַנד [illegible] האָט דזשעק געזאָגט, אַוועקלעגענדיג די [illegible]

— יאָ, אָבער אויף מיין אופן, נישט אויף דעם אופן ווי איהר האָט דאָס געוואָלט טון.

— יאָ, איהר זענט גערעכט האָט דזשעק געשמייכעלט, אָבער ווען איהר וואָלט געווען אַ דזשענטעלמען, וואָלט איהר ערשטענס שווער געאַרבייט אויף צו דערגרייכען עפּעס אַ ציל און נישט אונטערגעהערט אַ שמועס הינטער דער טיר און צווייטענס וואָלט איהר מיר געדאַרפט זאָגען אויף וואָס פאַראַ אופן איהר ווילט אויסנוצען די אומגליקליכע לאַגע פון דעם געשעצטען הער גוטמאַן און זיין טאָכטער.

— מיין הער, האָט מערטענס עלעגאַנט אָפּגעענטפערט, מיר זעהען זיך היינט צום ערשטען מאָל און וואַהרשיינליך אויך צום לעצטען מאָל, אַזוי אַז אונזער אינטימע בעקאַנטשאַפט וואָלט דוכט זיך מיר, געווען אַן'איבעריגע זאַך.

— נו, ווי איהר ווילט.

גוט[illegible] אי, נאָך אַלץ געשטאַנען ווי פערשטייבערט. די רעכטע האַנד אויסגעצויגען אין די לופּטען און אין איהר דער גרויסער ברוינער קאָנווערט מיט אַ רייה חתימות אויף איהם און אַ פּאַק פּאַפּירען אינוועניג. ערשט דאַן ווען מ'האָט דערמאָהנט דעם נאָמען פון זיין טאָכטער האָט ער זיך געכאַפּט, אַז זיין פּויזע איז אַ נאַרישע און הילפלאָזע און ער האָט דעם קאָנווערט אַוועקגעלעגט אויפ'ן טיש.

— ווי איהר זעהט, ה' אינזשיניער מערטענס האָב איך אַליין פאַר מיר דאָס אומגליק געשאַפען, געבענדיג אייך די דאָקומענטען. אָבער איך וויל פערבעסערען דאָס וואָס איך האָב אַליין קאַליע געמאַכט, איך וויל אַפילו נישט אַריינקוקען אין די דאָזיגע דאָקומענטען און גיב זיי איבער דעם הער דזשווי ראָלין, האָט גוטמאַן געזאָגט.

— וואָס איהר טוט מיט זיי, האָט מערטענס געענטפערט, דאָס איז אייער זאַך, איך האָב דוכט זיך אייך אַ גרויסע טובה געטון.

— פאַר וועלכער איהר וועט זיך אָבער מעשה דזשענטעלמען, נישט הייסען צו טייער בעצאָהלען האָט אַריינגעוואָרפען דזשעק.

— דאָס איז שוין אַן'ענין פאַר מיר מיט ה' גוטמאַן און איהר דאַרפט זיך וועגען דעם נישט אינטערעסירען.

— ענטשולדיגט, איך האָב באַר געלאַט אַזוי געזאָגט, האָט דזשעק פערענטפערט זיך און אַראָפּגעלאָזען דעם קאָנווערט טיף אין בוזעם־קעשענע.

דזשעק האָט זיך האַרציג געזעגנט מיט גוטמאַנען און לאַנג געדריקט זיין האַנד, גוטמאַן האָט דערפיהלט אַ שטיקעל פּאַפּיר וואָס ראָלין לאָזט ביי איהם אין האַנד, דאַן האָט זיך ראָלין פערבויגט פאַר מערטענסען און איז אַרויס פון צימער, פאַר'ן טויער איז געשטאַנען די פרוי אין שוואַרצען, וועלכע האָט געאַרבייט אין דער פאַבריק. פערבייגעהענדיג האָט דזשעק געזאָגט:

— סאַשאַ אַלץ איז אין אָרדנונג, אָבער לאָזט השם נישט אַראָפּלאָזען דעם אינזשיניער מערטענס פון אויג, אַזוי גוט בייטאָג ווי ביינאַכט און דאַן זייט אונבעדינגט דערוויסען ווער ס'איז דער מענש, וועלכען איך האָב היינט אָפּפאָטאָגראַפירט, די ק[illegible] געפינט זיך אין'ם קליינעם אַפּאַראַטל.

די פרוי אין שוואַרצען האָט בעהאַלטען [illegible] פאָטאָגראַפישע אַפּאַראַטל אין בוזעם.

(המשך קומט).

בעקאנטמאכונג.

אין שייכות מיט דער בעקאנטמאכונג פון דער וואהל-קאמיסיע פון דער יו-דישער קהלה אין לאדז פונ'ם 20-טען פעברואר ה. י. צו וועהלען א קהלה-ראט, ווערט דערמיט מיטגעטיילט, אז דער

טערמין פון אפגעבען וואהל-דעקלאראציעס איז פער-לענגערט געווארען ביז'ן 9 מערץ ה. י. איינשליסליך.

גלייכצייטיג ווערט מיטגעטיילט, אז דאס אפגעבען דעקלאראציעס דורך פערזאנען, וואס האבען געהאט א מניעה אינ'ם פערזענליכען שטעלען זיך אין די פא-ליציי-קאמיסאריאטען איז געענדערט געווארען בזה האופן:

די פעראינטערעסירטע גיבען אפ אויסגעפולטע וואהל-דעקלאראציעס די הויז-אדמיניסטראטארען אדער די פערזאנען, וואס פיהרען די מעלדונגען. די הויז-אדמיניסטראטארען שיקען איבער די אונ-טערגעשריבענע דורך זיי דעקלאראציעס אין די געהעריגע פאליציי-קאמיסאריאטען.

נאכ'ן בעשטעטיגען ווערען די דעקלאראציעס אומגעקעהרט די הויז-אדמיני-סטראטארען, וועלכע שיקען זיי איבער צום שפעטסטען ביז דעם 9-טען מערץ ה. י. איינשליסליך דירעקט צו דער וואהל-קאמיסיע, קהלה-קאנצעלאריע, פרייהייטס-פלאץ 6.

לאדז, דעם 4-טען מערץ 1931.

וואהל-קאמיסיע
פון דער יודישער קהלה אין לאדז
צו וועהלען א קהלה-ראט

די יודישע קהלה אין לאדז

פערעפענטליכט א קאנקורס אויף צושטעלען

300 פוד מצות

די מצות דארפען זיין אויסגעפערטיגט פון בעסטען מעהל און ענטהאלטען 5 שטיק אויפ'ן פונט. אפערטען ווערען אנגע-נומען אין דער קהלה-קאנצעלאריע פון היינט, דאנערשטאג ד. 5/3 ביז'ן 12 ה. ח. איינשליסליך אין די שעה'ן פון 10—14.

א פאמיליע פון 3 פערזאן זוכט א צימער

מיט א בעזונדערן איינ-גאנג אלס א סובלאקאטאר ביי א פאמיליע צו צאה-לען מאנאטליך. אפערטן אין אדמ. אונטער „ס".

א שפול-מאשין צו סוועטערס

16 גרויסע שפינדלען ווערט געזוכט צו קויפען. פלאץ וואלנאסטשי 6, אין דער סוועטער-פאבריק.

אכטונג!

מאנטאג דעם 2-טן ד. ח. האט מען אין מיין וואוינונג אויף דרעוונאווסקא 11 בע'גנב'עט. דעריבער בעט איך די גע-עהרטע גנבים געבען בעדוי-נגונג אפצוגעבען ביי יוסף ראפאפארט, מ'וועט גישט צו קויפען די שלטע זאכען, ווייל ס'איז דא מאנאגראמען.

א יונגער

פון אנשטענדיגע עלטערן קען זיך מעלדען אין אדמיניסטראציע פון דער צייטונג

Zaginiony został weksel na zł. 70,— płatny 31/3 1931 we Lwowie na zlecenie Ch. Lerer, Lwów ostatnie żyro Jan Koks, Limanowskiego 87.

Wksel zostaje unieważniony. Zwrócić takowy do Sz. Pastawelskiego Brzezińska 24.

קינא-טעאטער ZACHETA

26 זגערזשער 26

הייבט אן פאלגענדע טעג!
גרויסער דאפעלטער שלאגער-פראגראם!

1) פרוי וועלכע וועט דיר קיינמאל נישט פערגעסן

אין די הויפטראלען:
Iwan Petrowicz i Lil Dagower

2) „קאוואליערן-בונט"

אין דער הויפטראלע: **Zygfryd Arno**

נעכסטע פרעמיערע: „TRÓJKA"

געקליבענער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' סטעפאנסקי
אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום-טוב — 12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז גוט בעהייצט.

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם בוך און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גוטע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראקטיק און מיט מיינע בע-האנדלונג און דעמאלט פראקטיש

דאקטאר ברוכו רעהינו: בעזונדער זיכער דעם שטערמען און געפעהרליכסטען בראך, אויך פאר הויקערס ליינונגען מיט הייל-גארטלען און אפעראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גוטע פיס און הענט, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנג פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WÓLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס „ערזענליכע ערשטענן פון די קראנקע איז אונ-בעדינגט נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזי-טעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בעראנטש, פראפ. ד"ר י. מא-רישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן סערטיפיקאטן פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם ה, ספעציאליסט י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 דריק איך אויס מיין דאנקבארקייט פאר איינהאלטען מיר די זעהר שווערע בראך-רופטור אנ'ערך 25 יאהר האב איך געליטען פון שטענדיגע ווערטאג-אטאקען און היינט, א דאנקדאנק גרויסער ספעציאליסט בין איך פריי פון ליידען און פעהיג צו דער ארבייט. דערמיט דריק איך אויס איהם מיין הארציגסטע דאנקבארקייט.

Tema Rozenblum.

יעדער איינציגער האט זיך איבערצייגט, אז פאר מעבעל

דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או"וו צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן שענקעוויטש 23

טעלעפאן 191-00.

ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

Dr. med. H. Karaś

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
זגערזשער 16
נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 3 ביז 7 אוונט.

שוין ערשינען
דער פעברואר-נומער

פון דער לאדזער צייטשריפט פאר ווירטשאפטליכע, געזעלשאפטליכע און קולטורעלע פראגען

„אילוסטרירטער פוילישער מאנטשעסטער"

אונטער דער רעדאקציע פון **אלי בארוכין.**

מיט ארטיקלען פון:
פראפ. מ. באלאבאן, ד"ר ז. עלענבערג, סטאראסטע אלעקסי רושעווסקי, אסקאר בערמאן, נ. שפעט, מאגיסטער יוזעף ליטווין, אלי בארוכין, וולאדיסלאוו לאנדסבערג, איליא ערענבורג, א. שטיינשניידער, א. ברוינער א. א.
דער נומער איז רייך אילוסטרירט.
פרייז 75 גראשען.
צו בעקומען ביי אלע צייטונגס פערקויפער.

„SANATO" וועכנעריז קליניק כירורגישע

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

Dr. med. J. Lubicz

כירורג-ארטאפעד
Gdańska 28, tel. 183-17
צוריקגעקעהרט.

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאווניע פון וועטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: הקלטורקעס אויף פלאטפיסען, קינסטליכע הענט און פיס, גארטעלען א. ז. וו.
נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמיטאג.

Doktór KLINGER

ספעציאל-ארצט פאר וועגער שע. הייט- און האר-קראנקהייטען
ANDRZEJA 2, tel. 132-28
נעהמט אן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אוונד און פון 1—2 נ"מ אין דער „לעטשניצע פיעטריקאווער 62"

DR. MED. Haltrecht

ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה., קינדערלאזיגקייט.
נעמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—3 נאכם. און פון 6 ביז 9 אוונד. זונטאג פון 9 ביז 1 בייטאג.
פיעטריקאווער 10
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med. D. Wajskopf

פיעטריקאווער 104 B
טעל. 114-82
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציאליסט פאר מאגען, קישקעס און לעבער, רענטגען. אויפנאהמס-שעה'ן פון 4 — 7 נאכם.

Dr. med. W. Eychner

גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134—72
נעמט אן פון 2—3 נאכמ. און פון 7½—9 אוונד.

בעקאנטמאכונג

מיטוואך, דעם 11-טען מערץ 1931, פינקטליך 6 א זייגער אוונד קומט פאר אין לאקאל פון פעראיין „מחזיקי חולים" קילינסקי 120

די גענעראל-פערזאמלונג

פון די מיטגלידער צום ערשטען טערמין מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג:

1) ערעפנונג און וואהלען פון א פארזיצענדער, אסעסארען און א סעק-רעטאר, 2) טעטיגקייטס-בעריכט פאר'ן יאהר 1930, 3) בעריכט פון דער רע-וויזיאנס-קאמיסיע, 4) בעשטעטיגונג פון בודזשעט אויפ'ן יאהר 1931, 5) וואהלען פון א פערוואלטונג און רעוויזיאנס-קאמיסיע, 6) וועגען ערעפנען אן אמבולאטאריע ביים פעראיין, 7) פרייע פארשלאגען.

בעמערקונג: פאלס ביי א נישט גענוגענדע צאהל מיטגלידער קומט די זעלבע פערזאמלונג פאר מיטוואך, דעם 25-טען מערץ ד. י. 6 א זייגער אוו. אין זעלבען לאקאל און וועט גילטיג זיין ביי יעדער צאהל מיטגלידער.

די פערוואלטונג

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. Z. Rakowski

פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3

DR. MED. H. LUBICZ

ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.
אויף צעגעלניאנא 43, טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאג און יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

DR. MED. L. Pikielny

אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעמט אן פון 12—1 און פון 7— 4 אוונד.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פר"לאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ —60 „ „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ —18 „ „ „ 8 „
פאר א מילימעטער-שורה: ברייט פון דער שפאלט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.